

Kaj se v resnici skriva za pravico staršev

Že enkrat smo spregovorili k modrovanjem g. dr. Wolfganga Mayrhoferja, ki je, kakor zadnji dogodki ponovno dokazujejo, prevzel v OeVP naloge propadlega, še pred volitvami glavnega besednika v OeVP dr. Steinacherja. Kakor smo pisali, je OeVP-jevski poslanec tedaj modroval o „dobrih“ in „birokratičnih“ zakonih in se baval še posebno z zakonom o dvojezičnih šolah, ki ga je treba odpraviti.

Izgleda, da je s tem svojim prvim člankom postal specialist za reševanje šolske problematike in tako so v začetku julija OeVP-jevski učitelji v Velikovcu v njegovi navzočnosti in pod njegovim vodstvom ponovno modrovali o novi rešitvi šolskih razmer na Koroškem. Prav to modrovanje pa je ponoven dokaz, da imajo OeVP in njeni učitelji le eno željo, da bi čim prej odstranili še zadnje ostanke slovenščine iz šole. Odveč bi bilo, če bi jih ponovno opozorili na izjave njihovega ministra dr. Gruberja v Londonu in Parizu, ki se je gotovo naslanjal predvsem na podlage eksperta dr. Karischa, ko je govoril o „vzorni“ rešitvi šolskega vprašanja na južnem Koroškem. Tudi nima smisla opozarjati na to, da je strokovno mnenje učiteljev dvojezičnih šol, ki so ga izrazili dne 8. septembra 1950 na svojem posvetovanju v Lydmanskischule v Celovcu o uspehih šolanja po trenutnem zakonu, popolnoma nasprotno mnenju OeVP-jevskih učiteljev na predmetnem sestanku v Velikovcu. (Sicer pa so se ti velikovski „strokovnjaki“ sami diskvalificirali s tem, da so se postavili proti zahtevi po učni sposobnosti za slovenščino, ki je sicer za vse druge predmete sama po sebi umljiva.) Oboje govori dovolj jasno, kako „iskreno in pošteno“ si je že od nekdanj zamišljala OeVP rešitev dvojezičnega šolstva.

Bolj zanimivo pa je velikovško zborovanje OeVP-jevskih učiteljev pod vodstvom dr. Mayrhoferja zaradi tega, ker je prav tukaj prišlo na dan, kakšne nakane so imeli Steinacher in njegovi pajdaši z ustvaritvijo čim večje zmešnjave pri ljudskem štetju.

Se bolj jasno pa je prišlo do izraza, kako si OeVP-jevski gospodje zamišljajo izvajanje tako imenovane „pravice staršev“, ki jo na Koroškem značilno zahtevajo le za dvojezični del dežele, ne da bi pri tem mislili na sicer toliko poudarjeno, v ustavi zajamčeno „enakost pred zakonom“. Načrt je jasen: Na Koroškem, kjer je pri zadnjih volitvah ogromna večina prebivalstva obrnila hrbet „krščanskim“ svetohlincem, ne morejo priti jasno in otvoreno z OeVP-jevsko zahtevo po „konfesionalni“ šoli. Tu je treba tej zahtevi dati nacionalni plašček in ubiti sta dve muhi na mah! Po eni strani je

končno mogoč pritisk na slovenske starše, po drugi strani pa bi bil to precedenčni primer za vso ostalo Avstrijo.

Nadvse lepo skuhanu in stuhtanu, toda upamo, da tudi nemško govoreče demokratične množice ne bodo nasedle tej „črni“ igri, ki je samo perfidna predigra za „pravico staršev“ tudi v ostali Avstriji. Kaj pa se v resnici skriva za tako imenovano „pravico staršev“, kam dovede v praksi in kako se izvaja, pa je razvidno iz šolskega spora v Rheinland-Pfalz, kjer so kljub ostremu protestu Krščanske demokratske unije ustanovili v deželni zbor poseben parlamentarni preiskovalni odbor, da prouči, ali so bile v deželi zahteve staršev po ustanovitvi

konfesionalnih šol postavljene v skladu z zakonom ali pa so se godile nepravilnosti. Socialistična stranka Nemčije je namreč že prej v deželni zboru ostro obdolžila cerkvene kroge, „da so pri spraševanju staršev po ustanovitvi konfesionalnih šol izvajale nepravilnosti in grozile drugače mislečim staršem s cerkvenimi kaznimi“.

Za tem stremi tudi OeVP-jevska zahteva po pravici staršev, na Koroškem še posebno v pričakovanju, da jim bo nemški ordinariat s Kadrasom na čelu priskočil takoj na pomoč s ponovno zagrožitvijo cerkvenega izobčevanja vseh Slovencev, ki bi se zoperstavili tej „krščanski“ zahtevi.

ÖVP zlorablja deželni zbor za protijugoslovansko gonjo

Da bi doprinesli svoj delež k šovinistični in sovražni gonji proti koroškim Slovincem in sosedni Jugoslaviji, so OeVP-jevski poslanci zlorabili tudi zadnje sejo deželnega zbora. Zlonamerno so spraševali, če plačuje mežiški rudnik svinca odškodnino Avstriji, „ker kopljejo rudo na avstrijskem ozemlju.“

V razgovoru, ki ga je imel direktor rudnika Rudolf Lučovnik z dopisnikom Tanjuga, je v svojem odgovoru na te klevete med drugim izjavil: „Ta interpelacija je najgnusnejša laž in

kleveta, katere namen je napačno obvestiti avstrijsko javnost o dejanskem položaju. Dejstvo je, da leži najbolj skrajni severni del rudnika, kjer se izkoriščamo svinčeno rudo 3 km od avstrijske meje... O resničnosti teh podatkov se lahko vsakdo ob vsakem času prepriča.“

Na dlani je, in tako piše tudi celovška „Die Neue Zeit“, da so se OeVP-jevski poslanci s svojo interpelacijo ponovno docela razkrinkali in vrhu tega še nesmrtno osmešili.

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „ROŽ“ V ŠT. JAKOBU
vabi na prireditve

Miklova Zala na zgodovinskih tleh

ki bo v soboto, dne 15. avgusta, ob 19. uri

v rojstni vasi Miklove Zale v Svatnah

Pridimo kakor pred dvema letoma spet vsi — iz Zilje, iz Roža, z Gur in iz Podjune — na veliko kulturno prireditev v Svatnah, kjer bomo gledali in poslušali slikovito povest o neomajni zvestobi in ljubezni do rodne zemlje, do materne govornice.

ODBOR.

Po treh letih mirno na korejskih frontah

Za Združeno poveljstvo general Harrison in za severnokorejske ter kitajske čete general Nam Il sta podpisala v ponedeljek, 27. julija, ob 10. uri po krajevem in ob 2. uri zjutraj po našem času sporazum o premirju na Koreji. Dvanajst ur pozneje je sporazum začel veljati in so prenehale vse sovražnosti ter pomorska blokada severnokorejske obale.

Malone po treh letih vojne in dveh letih pogajanj je minuli ponedeljek postal mirno na korejskih frontah. To vest je brez dvoma z velikim zadovoljstvom sprejela vsa svetovna javnost, zlasti pa vojaki na obeh straneh, ki so skozi leta morali prenašati vse težave vojne.

S podpisom premirja je prvokrat v zgodovini bila zlomljena agresija s silami, ki so se borile pod zastavo mednarodne organizacije. Napadalec pa je moral uvideti in priznati, da s takimi sredstvi dandanes ni več mogoče osvajati ozemlja ali jih spraviti v svoje vplivno področje.

Po določilih sporazuma o premirju se morata obe strani umakniti 2 km od demarkacijske črte v teku 72 ur, kar se je med tem že zgodilo. Prav tako je že bila ustanovljena in je že imela nekaj sej posebna vojaška komisija, v kateri je po pet oficirjev Združenega in Severnega poveljstva in ki ima nalogo nadzorovati pravilno izvajanje sporazuma o premirju. Vse vojne ujetnike bodo izmenjali, odnosno tiste, ki se nočejo vrniti domov, predali nevtralnimi komisiji v vojaško izpraznjeni con v teku dveh mesecev. Izmenjava ujetnikov naj bi se začela 5. avgusta.

Ena od poglavitnih točk premirja pa je, da mora v roku treh mesecev biti sklicana politična konferenca predstavnikov prizadetih držav, na kateri se bo treba pogoditi o umiku vseh tujih oboroženih sil iz Koreje in mirni ureditvi korejskega vprašanja, pri čem je najvažnejša združitev Koreje z mirnimi sredstvi.

V vseh političnih krogih zapada poudarjajo, da je podpis premirja velika zmaga Združenih narodov in njihovega boja proti agresiji. Maršal Tito pa je, ko je izrazil svoje mnenje o premirju, dejal, da je sedaj treba budno čuvati priborjene pridobitve, ki jih ogrožajo razni vojni hujskači, ki s prenehanjem spopada na Koreji niso zadovoljni. V državah kominforma pa se obratno trdijo, da je zmaga na strani Severnih in je v tem smislu tudi Malenkov poslal posebno poslanico kitajskim in severnokorejskim četam.

SZ za avstrijsko državno pogodbo?

V Moskvi je bila v sredo tega tedna predana nota avstrijskemu poslaniku dr. Bischoffu, v kateri zavzema sovjetska vlada stališče do možnosti obnovitve četvernih razgovorov za sklenitev avstrijske državne pogodbe. V noti je med drugim rečeno, da mora Avstrija preklicati svoje stališče, ki ga je svojčas zavzela do tako imenovanega skrajšanega osnutka pogodbe, da na ta način sprosti pot za nadaljnje razgovore na osnovi osnutka, v katerem je v večini točk že bil dosežen sporazum med štirimi velesilami.

IZ VSEBINE:

POTEK KOREJSKE VOJNE
(po najvažnejših datumih)
KLJUB ZAPREKAM NAPREJ DO USPEHA
PROGLAS SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE
POUČEN OGLED NAŠIH ZADRUŽNIH
OBRATOV

Jugoslovanska javnost zaskrbljena nad hujskaško gonjo na Koroškem

Hujskaška gonja v „Kleine Zeitung“ in „Volkszeitung“ je v jugoslovanski javnosti izzvala veliko zaskrbljenost in upravičeno razburjenje. Vsi časopisi komentirajo to neodgovorno gonjo, ki nikakor ni pripravna za nadaljnji dobri razvoj sosedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo. Listi ugotavljajo, da se pisanje prav nič ne razlikuje od nekdanje umazane Goebbelsove propagande in vidijo v tej zlagani gonji proti antifašističnim borcem za svobodo krepitev nacističnih sil na Koroškem, kar pomeni nujno tudi poslabšanje položaja koroških Slovencev na sploh.

Po poročilu „Politike“ od zadnje sobote so bile avstrijske oblasti tudi po diplomatski poti opozorjene na škodljivost tega pisanja.

Attlee in Bevan prideta v Jugoslavijo

Kakor poroča poluradna jugoslovanska poročevalna agencija Jugopress, pride jutri, 1. avgusta, na privatni obisk v Jugoslavijo vodja levega krila britanske laburistične stranke Aneurin Bevan s soprogo. Med svojim bivanjem v Jugoslaviji bo gost podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Milovana Djilasa. Iz Beograda, kamor bo jutri prispel, bo v nedeljo, 2. avgusta, odpotoval na oddih v Dubrovnik.

Dva dni pozneje, 3. avgusta, pa prispe v Jugoslavijo vodja britanske laburistične stranke in opozicije v britanskem parlamentu Clement Attlee bo privatni gost maršala Tita, razgovarjal se bo z vidnimi jugoslovanskimi voditelji, ter obiskal med drugim Beograd, Dubrovnik in Bled.

Reakcija strmoglavila reakcionarja

Nova italijanska vlada, ki jo je šele nedavno sestavil po dolgih sprava brezuspešnih poskusih spet De Gasperi iz samih članov svoje krščansko-demokratske stranke, je v terek doživela

De Gasperi

poraz v parlamentu. Pri glasovanju za De Gasperijev vladni program je bilo 19 glasov več proti njemu kot pa za njega. Nato je De Gasperi sklical sejo ministrskega sveta, na kateri so sklenili podati ostavko. Predsednik italijanske republike Einaudi je ostavko sprejel in naslednji dan začel ponovne razgovore s predstavniki posameznih strank, da bi „čimprej premostili vladno krizo“.

V to, da bi De Gasperi mogel obdržati nad vodo svojo enostrankarsko vlado, so politični opazovalci že ves čas dvomili. Le zadnje dni pred sejo parlamenta je izgledalo, kot da bodo De Gasperiju prišli na pomoč italijanski kominformovci ter prokominformovci in omogočili njegov uspeh s tem, da bodo „bojkotirali“ kočljivo sejo parlamenta, ker je razmerje „za“ — „proti“ in vzdržanih glasov seve odvisno od večjega ali manjšega števila pri glasovanju navzočih poslancev. V tem primeru bi bil odstotek za De Gasperija ugodnejši.

Kakor poročajo iz Rima, so bili za padeč vlade odločilni glasovi parlamentarne skupine italijanskih monarhistov, ki je v celoti glasovala proti De Gasperijevemu vladnemu programu. Ko bi se ta skupina le vzdržala glasovanja, tako pravijo, bi De Gasperi, sicer z malo večino, a vendar zmagal. Tako pa je stranka odnosno parlamentarna skupina, ki je prav tako kot demokratska stranka DeGasperija ena najreakcionarnejših v Italiji, strmoglavila reakcionarja in njegovo vlado še preden je le-ta začela delati.

V 14 dneh bo spet zasedala Generalna skupščina OZN

Predsednik Generalne skupščine Združenih narodov je sklical Generalno skupščino na zasedanje za 14. avgust. Na tem zasedanju bodo predvsem razpravljali o organizaciji in nalogah politične konference, ki jo morajo sklicati po določbah sporazuma o premirju v Koreji.

Generalni tajnik Organizacije združenih narodov Dag Hammarskjöld je izrazil prepričanje, da bodo vse prizadete stranke s spoštovanjem sporazuma o premirju prispevale k mirni rešitvi političnih in gospodarskih vprašanj, ki jih bo treba na Koreji sedaj urediti. Poudaril je, da bodo Združeni narodi storili vse, da bi uresničili svojo veliko nalogo za končno pomiritev ter za obnovo po vojni težko prizadete Koreje. Hammarskjöld se je zahvalil vsem, ki so doprinesli k podpisu premirja in izrazil priznanje vsem tistim, ki so „tvegali svoje življenje za obrambo načel Ustanovne listine OZN“. Dejalo je, da bo sporazum o premirju omogočil in okreplil skupno akcijo sveta za pomoč korejskemu ljudstvu.

Potek korejske vojne

25. junija 1950: Ob petih po krajevnem času se je začel napad severnokorejskih sil na Južno Korejo ob 38. vzporedniku.

26. junija 1950: Varnostni svet odredil ustavitve ognja. Truman in šefi generalštabov so sklenili poslati orožje in material vladi Sing Man Rija.

27. junija 1950: Severnokorejci zavzeli Seul.

8. julija 1950: Varnostni svet postavil Mc Arthurja za poveljnika Združenega poveljstva na Koreji.

1. avgusta 1950: Izkrcaje prvih ameriških čet.

15. septembra 1950: Začetek ofenzive Združenega poveljstva s fuzanskega mostiča.

7. oktobra 1950: Južnokorejske čete prekoračile 38. vzporednik.

18. oktobra 1950: Čete Združenega poveljstva vkorakale v severnokorejsko prestolnico Fenjang.

5. novembra 1950: General Mac Arthur je sporočil, da so se na korejski fronti prvič pojavile kitajske čete.

20. novembra 1950: Čete Združenega poveljstva prodrle do reke Jalu in mandžurske meje.

26. novembra 1950: 200.000 Kitajcev prešlo v protinapad.

6. decembra 1950: Čete Združenega poveljstva izpraznile Fenjang in se začele na vsej črti umikati.

10. decembra 1950: Kitajske in severnokorejske čete so dosegle 38. vzporednik in ga prekoračile.

1. februarja 1951: Generalna skupščina razglasila pekinško Kitajsko za napadalca v Koreji.

5. aprila 1951: Čete Združenega poveljstva vnovič prekoračile 38. vzporednik.

11. aprila 1951: Zamenjan Mac Arthur. Njegov naslednik je postal Ridgway.

22. aprila 1951: Nova ofenziva kitajsko-severnokorejskih čet.

10. julija 1951: Prva konferenca za premirje v Kesongu.

23. julija 1951: Prekinjeni razgovori o premirju. Kitajci in Severnokorejci obtožili Združeno poveljstvo, da je bombardiralo nevtralnno cono Kesonga.

7. oktobra 1951: Kitajci in Severnokorejci so za kraj razgovorov izbrali Pan Mun Jom.

25. oktobra 1951: Na predlog Ridgwaya so obnovili razgovore o premirju. Do konca leta so se sporazumeli o začasnih črti za prenehanje ognja. Črta se v glavnem ujema z današnjo.

Januarja 1952: Pri razgovorih o premirju se je prvič pojavilo vprašanje ujetnikov. Združeno poveljstvo je na prostovoljno repatriacijo, Kitajci in Severnokorejci proti njej.

28. aprila 1952: Poveljnik čet Združenih narodov je postal general Mark Clark.

8. oktobra 1952: Prekinitev razgovorov o premirju, ki so bili od 2. julija tajni.

3. decembra 1952: Generalna skupščina OZN je sprejela indijski načrt, ki predvideva ustanovitev posebne mednarodne komisije za nadzorstvo nad ujetniki. Južna Koreja, Severna Koreja in pozneje tudi pekinška vlada so zavrnile ta načrt.

28. marca 1953: Kitajci in Severnokorejci pristali na predlog Združenega poveljstva na izmenjavo bolnih in ranjenih ujetnikov in predlagali nadaljevanje razgovorov o premirju.

11. aprila 1953: Podpisan prvi sporazum o repatriaciji ujetnikov.

20. aprila 1953: Začetek izmenjave ranjenih in bolnih ujetnikov.

26. aprila 1953: Nadaljevali so se razgovori o premirju v Pan Mun Jomu.

7. maja 1953: Kitajci in Severnokorejci predlagajo, naj se ustanovi mednarodna komisija iz predstavnikov petih nevtralnih držav — Poljske, Češkoslovaške, Švice, Švedske in Indije. Ta komisija naj bi prevzela nadzorstvo nad ujetniki.

13. maja 1953: General Harrison izjavil, da so predlogi v glavnem sprejemljivi. Južnokorejska vlada izjavila, da s predlogi ne soglašajo, in da bo premirje bojkotirala.

7. junija 1953: Sing Man Ri razglasil obsedno stanje v Južni Koreji.

8. junija 1953: Podpisan sporazum o izmenjavi ujetnikov.

18. junija 1953: Sing Man Ri je poskusil preprečiti sklenitev premirja s tem, da je svojevoljno izpostavil iz ujetniških taborišč 25.000 severnokorejskih ujetnikov.

9. julija 1953: Kitajski in severnokorejski delegati pristali na določitev datuma za končanje sovražnosti.

27. julija 1953: V Pan Mun Jomu sta generala Harrison in Nam Il podpisala premirje. Opolodne so sovražnosti na fronti prenehale. Vojna je trajala 3 leta, en mesec in dva dni.

P. S.

Dnevi vstaje jugoslovanskih narodov

V preteklem mesecu juliju so posamezne ljudske republike FLRJ praznovale vsaka svoj Dan vstaje.

V spomin na prvi uporniški strel v Beli Crkvi, kraju v vzhodni Srbiji, ki je vžgal plamen upora, proslavlja srbski narod svoj dan vstaje vsako leto 7. julija. Letos so bile glavne proslave v Beogradu, kjer v pripravah niso aktivno sodelovali le posamezni odbori Zveze borcev, marveč vse osnovne organizacije Socialistične zveze delovnega ljudstva ter množične organizacije. Med drugim so odkrili spominsko ploščo na neki hiši v Beogradu, kjer se je leta 1941 mudil in ilegalno delal tovariš Tito.

Ljudstvo Črne gore je praznovalo svoj dan vstaje 13. julija. V razgovoru z urednikom ra-

dia Titograd, glavnega mesta Črne gore, je letos predsednik republike maršal Tito za poslušalce radia Titograd, to je za ljudstvo Črne gore sploh, opisal svoje spomine na dneve upora črnogorskega naroda in na čase, ko se je mudil v Črni gori. Glavna proslava je bila v Bijelom polju, kjer je govoril tovariš Milovan Djilas.

V Ljudski republiki Sloveniji so za proslavo Dneva vstaje, 22. julija, kakor lani partizanske patrulje prehodile stara partizanska pota in obiskale znane partizanske kraje ter samotne partizanske grobove, le da so letos te prireditve bile krajevne značaja in patrulje niso „prodirale“ proti Ljubljani. Na predvečer je bila na Trgu revolucije v Ljubljani velika ma-

nifestacija in so v tem okviru odkrili spomenik v počastitev 10. obletnice množičnih demonstracij ljubljanskih žena. Dan vstaje pa je slovensko ljudstvo praznovalo po vsej republiki, marsikje so bili odkriti spomeniki, tako v Novem mestu in v Notranjih gorah. Skupno je bilo po vsej Sloveniji preko 150 večjih proslav, ki so bile posebno svečane zlasti v priključnih predelih Primorske.

Minuli ponedeljek, dne 27. julija, sta praznovali svoj Dan vstaje Ljudski republiki Hrvaška ter Bosna in Hercegovina. Tudi tu se je ljudstvo v brezštevilnih množicah udeležilo najraznovrstnejših prireditev. Za Bosno in Hercegovino je bila glavna proslava v Ključu, kjer se je zbralo okoli 20.000 kmetov iz vse okolice ter 650 borcev slavne XIII. krajiške brigade. Po vseh krajih Hrvaške so proslavili Dan vstaje z velikimi ljudskimi tabori ter partizanskimi pohodi in odkrivanjem spomenikov, spominskih plošč itd. V Zagrebu je večstisočglava množica počastila spomin v narodnoosvobodilni vojni padlih borcev.

Ob vseh teh Dnevih vstaje so bili proglašeni z ukazom predsednika republike maršala Tita novi narodni heroji dotičnih ljudskih republik. Tako so se narodi Jugoslavije, narodi petih ljudskih republik spomnili najslavnejših dni svoje zgodovine, šesta, republika Makedonija, pa bo praznovala svoj Dan vstaje 11. oktobra.

Volilna kampanja v Zapadni Nemčiji

Za volitve v Zapadni Nemčiji, ki bodo 6. septembra t. l., se je te dni začela intenzivna volilna kampanja. Glavna volilna borba bo med krščansko-demokratsko unijo, stranko sedanje- ga zveznega kanclerja Adenauerja, in Socialno demokratsko stranko Nemčije, ki ji načeluje Ollenhauer.

Volilno kampanjo krščansko-demokratske unije je začel kancler Adenauer sam na velikem zborovanju v Dortmundu, enem izmed središč Porurja, kjer je govoril pred 20.000 poslušalci. Njegov glavni adut je slej ko prej sporazum o evropski obrambni skupnosti, ki da bi ga Nemčija naj čimprej ratificirala, kajti brez tega

vijo, Adenauerjev politični koncept več škoduje kot koristi.

Ker so na nekaterih pokrajinskih volitvah v teku zadnjega leta nemški socialdemokrati že osvojili večino, so izgledi največjih nasprotujočih si strank na zmago precej izenačeni in zato volilna kampanja, ki se je pravkar začela, obeta biti toliko bolj zanimiva.

Nemški kancler Konrad Adenauer

sporazuma bi lahko zabredla v nevarnost, da se zapadne sile preko njene glave in brez nje sporazumejo s Sovjetsko zvezo. Kot bistveno programsko točko svoje stranke je tudi poudarjal, da se bo krščansko-demokratska unija tudi po zedinjenju Nemčije, kadar bi prišlo do tega, vztrajno borila za to, da bi bila politika vsenemške vlade in parlamenta povezana z Zapadom.

Socialni demokrati pod vodstvom Ollenhauerja ratifikacijo sporazuma o evropski obrambni skupnosti v sedanji obliki odklanjajo, ker smatrajo, da Nemčija pod trenutnimi okoliščini ne bi bila enakopraven član te skupnosti ampak naj bi predstavljala le „topovsko hrano“ za tuje interese. Nemški socialdemokrati so za čimprejšnje razgovore med Vzhodom in Zapadom, ki naj bi privedli do pozitivnih rezultatov v interesu združitve Nemčije, ki jim, kakor pra-

Po širnem svetu

Göttingen. — Iz poučenih političnih krogov se je zvedelo, da mislita na prihodnjih nemških volitvah, ki bodo 6. septembra t. l., kandidirati tudi znana bivša nacistična veljaka Hjalmar Schacht in general Guderian, in sicer za „Nemško desničarsko stranko“.

Zeneva. — V gospodarsko-socialnem svetu Združenih narodov, ki zaseda v Ženevi, se še naprej trudijo za ustanovitev fonda OZN, iz katerega naj bi dobile zaostale države dolgoročno posojila za pospešitev svojega gospodarskega razvoja.

Zaradi tehničnih ovir v današnji številki ni slikovne priloge „Slovenski vestnik v sliki“. Prosimo naše naročnike in bralce, da nam to oprostijo. Slikovna priloga pa bo če le mogoče v prihodnji številki Slovenskega vestnika.

Darujmo za spomenik padlim partizanom!

Za našo svobodo so žrtvovali

svoja življenja, —

spomin nanje živi v naših srcih

lep, čist in nedotaknjen...

Prispevke pošiljajte na naslov Zveze koroških partizanov, Celovec, Gasometergasse 10.

Kljub zaprekam naprej do uspeha!

Res ni samo slučaj, da smo se v zadnji številki spet spomnili prve uprizoritve Miklove Zale na zgodovinskih tleh. Takrat, leta 1951, smo si na veliki kulturni prireditvi v Svatnah namreč obljubili, da se bomo na podobni uprizoritvi našli vsako leto, da nam bo postala Miklova Zala nekakšen slovenski Oberammergau. „Kakor je pasijon verska vrednota, tako nam mora biti Miklova Zala narodna svetinja.“ To so besede, ki jih je po prireditvi v Svatnah zapisal avtor igre Jaka Špicar. In takrat smo sklenili, da bomo leto za letom prihajali v Svatne, v rojstno vas Miklove Zale; odločili smo se, da naj postane mala vasica pod strmimi grebeni Karavank kraj, kamor bomo vsako leto romali iz vseh slovenskih koroških dolin, kjer se bomo enkrat v letu zbirali iz vseh vasi in občin, kjer se bodo srečavale Zilja, Rož, Podjuna...

Morda boste vprašali, zakaj potem lani ni bilo obljubljene prireditve, zakaj se vendar Miklova Zala ni povrnila v svojo rojstno vas, kakor je bila to obljubila pred dvema letoma. Upravičeno sprašujete; vemo, da obljuba dela dolg, zato vam hočemo danes prav na kratko pojasniti enoletno zamudo. Spregovorili pa naj o tem dopisnik iz Sent Jakoba:

„Ko se je naša igralska družina leta 1951 odločila, da bo priljubljeno igro „Miklovo Zalo“ prvič uprizorila na prostem, na zgodovinskih tleh v Svatnah, se je vsak posamezni igralec kakor tudi tehnični delavec navdušeno in z veseljem oprijel velikega dela, dobro se zavedajoč, da bo za izvedbo prevzete naloge treba mnogo poguma in naporov. Nihče pa se težav ni prestrašil, marveč smo se vsi kot ena družina lotili dela, prepričani, da bomo v okviru našega domačega prosvetnega društva uspešno zaključili velikanske priprave za edinstveno prireditev, kakršne prej pri nas še nismo imeli. Dejansko so priprave ob složnem delu hitro napredovale in že smo se veselili bližnjega uspeha, ko so se nenadoma oglasili neki užaljeni gospodje, ki sicer za uspeh prireditve niso zmignili niti z enim prstom, pač pa so se pritožili, da smo jih pustili ob strani, ker da oni ne morejo sodelovati v okviru domačega društva (navedli so tudi svoje strankarske vzroke ter tako celo prireditve skušali poriniti na politično plat). Nastala je nevarnost, da bodo s svojim neodgovornim pritiskanjem na posamezne igralce brezvestno uničili sadove vsega dosedanjega dela; pozneje se je izkazalo, da jim v njihovem nečimrnem samoljubju gre le za afirmacijo, ki so jo, v kolikor jim jo je sploh uspelo izsiliti, potem tudi izrabili v to, da so se po uspešni prireditvi samohvalno postavili z uspehi drugih.“

Vse to neodgovorno početje nas je sicer zelo začudilo, ni nam pa moglo ubiti volje, da bi v smislu obljube tudi prihodnje leto, to je lani, spet šli na delo. Res smo nesebično pričeli s prvimi pripravami, toda kmalu se je pokazalo, da se gotovi ljudje tokrat nočejo več zadovoljiti z izsiljenimi uspehi iz leta poprej. Zakulisno prišepetavanje in enostransko izrabljanje igralcev je slednjič dovelo do tega, da je upadel pogum tudi tistim, ki so prej hoteli požrtvovalno graditi na tradiciji iz leta 1951. Igralska družina je izgubila del igralcev in ob-

ljuba, dana ob prvi uprizoritvi v Svatnah, je ostala neizpolnjena.

Marsikdo bi mislil, da je s tem popolnoma zamrla misel Miklove Zale. Ne, nikakor! Še je živa, in to posebno pri nas v St. Jakobu, kjer je doma tudi stara povest o junaškem rožanskem dekletu. Sentjakobčani in zlasti igralci smo pač ljudje, ki ne moremo dolgo ostati brez naše Miklove Zale, zato smo se letos, ko nam je uspelo, da smo po lanskoletnem neuspehu spet izpopolnili našo igralsko družino z novimi močmi, ponovno lotili studiranja za nas že tako tradicionalne igre. Kljub silnim oviram, na katere smo tudi tokrat naleteli, imamo za seboj že gostovanja v Ljubljani in na Jesenicah. In prav ob gostovanju na Jesenicah pa je režiser Šimej v veselje vseh sodelujočih odločno postavil: predno gremo na gostovanja v nadaljnje kraje, hočemo igro uprizoriti tudi v Svatnah in tako koroškim Slovincem spet nuditi splošno zaželjeni kulturni užitek! Tako smo se končno spet odločili, da nadaljujemo z delom, ki smo ga pričeli leta 1951. Pri tem pa smo samo radovedni, kaj bodo dejali tisti užaljeni gospodje, od katerih si tudi tokrat nismo še posebej izprosili njihovega posvetevalnega — ne drugega! — blagoslova. Povemo jim pa že kar vnaprej, da njihova morebitna užaljenost nikakor ne bi bila upravičena in na mestu, ker je v našem prosvetnem društvu prostora za vsakogar, ki res hoče nesebično in požrtvovalno delati za slovensko prosveto.“

Toliko naš šentjakobski dopisnik, ki nekoliko odkriva stvari, ki so se zadnja leta dogajale okoli Miklove Zale. Medtem smo iz St. Jakoba prejeli tudi še nadaljnja poročila, ki pravijo, da so priprave za letošnje uprizoritve v Svatnah že v polnem teku, da je imel pripravljajni odbor že več sej, na katerih so vse ogromno delo porazdelili na posamezne prosvetaše, ki bodo kakor pred dvoma letoma, zastavili vse svoje sile za čim bolj uspešno izvedbo prireditve. Takorekoc osrednja oseba, na katere ramenih sloni največje breme skrbi, je ponovno režiser Šimej Martinjak, kateremu stoji poleg mnogih drugih zvesto ob strani Mečina iz Velike vesli. Prav tako smo zvedeli, da ima Lipej Prunč že pripravljene vse osnutke za obširno scenerijo, ki pa jo letos nameravajo v toliko spremeniti, da bodo posamezni prizori lepo v polkrogu nameščeni pred očmi publike in bo neprijetno obračanje gledalcev odpadlo.

Šentjakobčani so se torej odločili, da bodo hodili svojo pot, pot Miklove Zale kljub morebitnim zaprekam naprej do uspeha. Leta 1951 so dokazali, da se ne ustrašijo nobenih težav, zato smo tudi letos lahko uverjeni, da ne bodo ostajali sredi poti. Poleg tega imajo tokrat pri svojem delu v dobro vse tiste izkušnje, katerih pri prvi uprizoritvi še niso imeli; gotovo jih bodo znali pravilno izkoristiti in tako uspeh letošnje prireditve le še povečati.

Ljubitelji slovenske prosvete! Spet vas vabi Sent Jakob, vabi vas Miklova Zala in v soboto, dne 15. avgusta zvečer se vidimo vsi, iz Zilje, iz Roža, z Cur, iz Podjune, na zgodovinskih tleh v Svatnah.

—rj.

Pred otvoritvijo koroškega velesejma

Že bežen sprehod po koroškem velesejskem prostoru, kjer so obsežne priprave v polnem teku, da slutiti, da bo letošnji prikaz gospodarstva zares reprezentativen in obeta, da bo prireditelj za Koroško velik uspeh.

Kakor vemo, je Celovec edino velesejsko mesto v Avstriji, katerega velesejski prostor je še vedno zaseden po zasedbeni oblasti, ki ga še vedno ni dala na razpolago. Velesejem so morali torej tudi še letos namestiti na prostoru med Hasner-šolo in trgovsko akademijo.

Velesejski prostor je že na prvi pogled organizacijsko dobro izkoriščen. Postavljeni so veliki paviljoni in dvorane, toda vedno še pridno delajo, da bo tudi notranja ureditev prostorov smotrno in zadovoljivo izvedena.

Vhod na velesejem se bo tudi letos nahajal med Hasner-šolo in Carinthio. Na tem prostoru bo dne 6. avgusta slovesna otvoritev velesejma v navzočnosti slavnostnih gostov, med temi zvezni kancler ing. Raab, ministra Thoma in

dr. Illig, zastopnik mestne uprave v Trstu in predsednik republike Slovenije.

V Hasner-šoli bodo, kakor že prejšnja leta, razstavljeni radio-aparati, kolesa, svetilne naprave, stekleno blago, optika, perilo, usnjeno blago, tekstilije in še mnogo drugega. Velik šotor pred Carinthio je namenjen trgovini motornih vozil, kjer bodo v prikaz avtomobili, motorna kolesa, potrebščine za garaže. Prostor pred gimnazijo je rezerviran za posebno razstavo lesa. Tukaj bodo za videti sortimenti rezanega lesa, orodje in vozila za transport lesa, traktorji in motorne žage. Med velesejemom bo v šotoru vsak dopoldne nazoren, poučen prikaz s pojasnili po organih avstrijskega lesnogospodarskega sveta o sortimentu po avstrijskih določbah iz leta 1951, kakor tudi po novih avstrijsko-italijanskih določbah od maja 1953. V šotoru na Miesstalerstrasse bodo razstavljeni stroji in pripomočki za predelavo lesa. V gimnaziji bo poleg izdelkov lesne in žagarske industrije

posebna razstava deželnega muzeja „Les v koroški umetnosti in ljudski kulturi“. V šotoru v Funderstrasse bodo stalno predvajali gospodarske filme.

V trgovski akademiji in v okolici na prostem bodo v prikaz predmeti iz kmetijskega sektorja in stroji za gradnjo, gradbeni material, gnojila, sredstva za uničevanje škodljivcev, orodja za čebelarstvo, kurilne naprave ter posebna razstava kmetijske zbornice. V trgovski akademiji bo tudi kolektivna razstava trgovinske zbornice v Ljubljani, nadalje razstavljalcev iz Italije in Trsta ter posebna razstava „Služba ljudstvu“.

Povečali so tudi zabavni park. Paviljon za restavracijo in pivo je orjaški in meri na dolžino 88 metrov.

Na letošnjem obsežnejšem koroškem velesejmu bo udeleženih 560 tvrdk, ki bodo razstavile v prikaz napredek in zmogljivost industrije, obrti in trgovine.

Posebna razstava „domača obrt“

Tiskovna služba koroškega velesejma javlja, da bo v okviru velesejma tudi razstava „domačih izdelkov“, kjer se bo predstavila širši javnosti nedavno ustanovljena organizacija „Heimatwerk“. Organizacija ima namen obnoviti in pospeševati ter znova uveljaviti domačo obrt. Na razstavi bodo v prikaz izdelki domače obrti, ki jih skoraj ni več mogoče ali samo še v neznamni meri najti v trgovinskem prometu.

Vstopnina za koroški velesejem

Velesejski odbor je določil 6.—šilingov kot vstopnino za letošnji velesejem. To so dnevne karte, ki veljajo do 19. ure za vse velesejske objekte in za zabavni park. Po 19. uri je vstopnina za zabavni park in dvorano za živila in poživila 1 šiling.

Tiskovna služba velesejma pripominja, da je vstopnina za koroški velesejem med vsemi avstrijskimi velesejmi najnižja in računajo tudi zaradi te ugodnosti z masovnim obiskom prireditve.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Proizvodnja lovskega orožja v Avstriji

Proizvodnja lovskega orožja je lani v primerjavi s predlanskim letom znatno narasla. Lani so izdelale avstrijske tovarne kakih 11.000 lovske puške in športnih pušk. Približno 90 % so jih izvozile. Mnogo avstrijskih lovske puške je šlo v Francijo, Italijo ter na Bližnji in Daljni vzhod. Lovske puške izdelujejo v Avstriji v tovarnah in ročno. Na ročno izdelavo odpade približno 25 % celotne proizvodnje. Ročno izdelujejo največ pušk na Koroškem, pa tudi v Gradcu in na Dunaju. Avstrijske lovske puške so znane kot zelo precizne. Pri ročni izdelavi upoštevajo izdelovalci posebne želje lovcev.

V Avstriji smejo izdelovati samo lovsko orožje, vojaško pa ne. Niti izdelovanje pištol ali cevi za vojaško orožje ni dovoljeno.

Udeležba Rusije na dunajskem jesenskem velesejmu

Dunajska velesejska akcijska družba javlja, da je trgovinska zbornica Sovjetske zveze objavila svojo udeležbo na dunajski jesenski velesejem. Razstava, ki bo v lastnem sovjetskem paviljonu, bo obsegala proizvodnjo ruske industrije in kmetijstva.

Močni viri gospodarske pomoči Zapadni Nemčiji

Zapadna Nemčija je prejela po vojni iz Združenih držav 2,82 milijarde dolarjev na račun pomoči CAROA, Marshallovega načrta in MSA. Številka pomoči dovolj zgovorno kaže enega izmed najmočnejših virov, ki so pomagali, da stopa Nemčija ponovno v vrsto industrijsko naprednih držav.

Nemška vlada je odobrila 36 milijonov mark za izvoz nemškega blaga v Izrael na račun odškodnine za preganjanje Židov za časa nacizma. Izrael bo prejel predvsem razne vrste barvastih kovin, jekla, industrijskih izdelkov.

V Vzhodni Nemčiji razširjajo propagando za skrčenje vrst blaga in racionaliziranje industrijskih pridelkov. Potrošniki bi se morali zadovoljiti z manjšo izbiro, zato pa bi bilo blago cenejše, ker bi bila proizvodnja manj vrst blaga mnogo rentabilnejša.

Proglas

V smislu sklepa razširjene seje Slovenske kmečke zveze, ki je bila 14. maja v Podravljah in na podlagi dovoljenja koroške deželne vlade, štev. 5479-1/1953 od 9. junija 1953, proglašamo mesec avgust kot

mesec zbirke prostovoljnih prispevkov za ureditev kmetijske šole v Podravljah

V času od 1. do 31. avgusta t. l. bodo poverjeniki Slovenske kmečke zveze zbirali po vaseh prostovoljne prispevke v denarju in lesu za ureditev Slovenske kmetijske šole v Podravljah. Poverjeniki se bodo izkazali s posebno od Pokrajinskega odbora Slovenske kmečke zveze izdano izkaznico.

Kmetije!

Odprite svoje srce in prispevajte vsak po svojih močeh za zavod, ki bo šolal in vzgajal vaše sinove v domačem duhu in po naših gospodarskih potrebah in ki bo postal središče in žarišče za vaš gospodarski napredek in procvit. Prispevajte, kar morete, da bodo Podravlje lahko napravile čim več v vašo korist.

Obrtniki in trgovci!

Vi ste v veliki meri odvisni od gospodarske trdnosti kmečkega ljudstva. Vaš procvit se ravna po kupni moči naših vasi. Kmetijska šola v Podravljah bo posredovala našim vasem gospodarski napredek in zboljšanje uspeha kmečkega dela, s tem pa tudi povečano kupno moč in boljšo ponudbo kmečkega blaga. Zato se obračamo tudi do vas in kličemo: prispevajte in pomagajte!

Odborniki Slovenske kmečke zveze!

Na vas leži uspeh te zbirke. Ne zamudite nobenega dneva in pojdite po vasi, da zberete čim več in si priborite v spominski knjigi naše kmetijske šole častno mesto.

Koroški Slovenci!

Slovenska kmetijska šola, za katero smo se borili sedem let, postaja resnica. Pokažimo vsi, da hočemo sedaj — ko oblasti kljub podpisu več kot dveh tisočev kmetov pod našo zahtevo niso hotele ustanoviti slovensko kmetijsko šolo in smo jo zategadelj ustanovili sami — to šolo z združnimi močmi tako urediti, da bo v korist nam vsem in da bo postala ponos nas in naših potomcev.

POKRAJINSKI ODBOR
SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE

KOROŠKI VELESEJEM

CELOVEC

z avstrijskim lesnim velesejmom

6. do 16. avgusta 1953

Posebne razstave:

„Služba ljudstvu“ - „Prevoznništvo v obratu“

Velik zabavni park

Velesejska tombola

Poučen ogled naših združnih obratov

Že dalj časa je na pobudo združnikov obstojal namen Zveze slovenskih zadrug, napraviti skupni poučni izlet. Obstojali sta dve varianti, ena je bila, da bi se napravil izlet nekam na Zgornjo Avstrijo ali Južno Tirolsko na ogled tamkajšnjega naprednega združništva, druga varianta pa je bila ogled naših združnih obratov, posestev, poslopij in skladišč. Zmagala je druga možnost — poznati moraš najprej samega sebe, potem šele drugega. Pripravil se je izlet po Koroški za ogled naših zadrug.

Toplo je pripekalo sonce, obetal se nam je sijajen dan, ko smo se v soboto, 25. t. m., ob 9. uri dopoldne zbirali v Celovcu. Razen ene ali dveh izjem smo se zbrali vsi povabljeni in krenili proti Velikovcu na ogled hranilničnih stavb in njenih v najem oddanih prostorov. Pričakal nas je že tov. Kunčič, da nam je razkazal novo urejeno skladišče in poslovne prostore hranilnice. Poleg njega so se nam pridružili še trije združniki, da smo nadaljevali potovanje proti Sinči vasi. Še preden se je ustavil avto, smo imeli priložnost videti pridne roke fantov, ki so delali ravno na izkopu za novi del skladišča že lanske jeseni začete gradnje. Potrebno bi bilo ustaviti se dalj časa, kajti nemožno je si je ogledati v kratkem času tako obširno skladišče, katero se je gradilo že leta 1898. Največja zaosluga gre msgr. Valentinu Podgorcu, ki je tukaj postavil centralno skladišče za Podjuno, je pa danes zaradi spremenjenih razmer dobilo novo funkcijo kot centralno skladišče Zveze slovenskih zadrug. Čas je bil točno odmerjen in ni se bilo mogoče zdrževati, treba je bilo priti čim prej v Železno Kaplo.

Z majhno zamudo smo bili točno ob 12. uri že na združni žagi v Železni Kapli, na enem naših največjih, morda najpomembnejšem obratu v našem združništvu. Da nam posredujejo čim boljše sliko o obratovanju, so delavci takoj pognali vse stroje, da smo praktično videli pot hloda od skladišča preko jarmenika, cirkularke, nihalne žage, cepilnega jermenika, tja do skladišča desk. Obratovodja nam je na kratko razložil še pomanjkljivosti in nakazal mesta, kjer se bo še dalo mehanizirati in s tem olajšati delo.

Združno delo v Železni Kapli ni omejeno na žago. Takoj zadaj za farno cerkvijo stoji na novo prepleškana hiša tamkajšnje Hranilnice in posojilnice. Trenutno služi kot bolnišnica. Kar ob železniškem tiru blizukolodvora pa stoji skladišče Kmečke gospodarske zadruge. Skladišče je primerno in dosti prostorno za lokalne potrebe. Z veseljem in nasmejanim obrazom sta nas na rampi pred zadrugo pričakala poslovodja Andrej Hauptman in Tina. Kmalu smo se združniki raztresli po celem posloplju in si ogledovali, kar nas je najbolj zanimalo. Po ogledu pa smo se zbrali okrog steklenice zdrave kapljice, katero je Andrej pripravil za „bolne“ in „žejne“. Steklenico nismo spustili, dokler ni bila prazna.

Mimogrede naj omenim, da je zadruga v Železni Kapli ena naših najmočnejših blagovnih zadrug. Poslovodji Andreju je uspelo v teku enega leta podvojiti obseg blagovnega prometa. Nazač po ozki dolini Bele mimo celulozne tovarne Arland-a smo prišli s praznimi želodci v Prosvetni dom v Žitaro ves, kjer smo si po pri-

grizku ogledali Prosvetni dom. Nikjer ni bilo dosti časa dolgo ogledovati, ker naš cilj je bil, ogledati si čim več združnih obratov in si na ta način dobiti sliko o našem združništvu.

Potovanje se je nadaljevalo mimo združnih stavb v Dobrli vasi, mimo Klopinskega jezera skozi Celovec v Sekiro, kjer stoji na mestu, na katerem je bil pred enim letom hribček skale, danes mogočen združni dom — ponos našega združnega ustvarjanja. Samo še nekaj tednov in bo izročjen svojemu namenu.

Pot se je nadaljevala preko Hodiš v Kotmaro ves, v kraljestvo našega Mirkota. Poslovodja Mirko nam še ni mogel dosti pokazati, kajti skladišče se je komaj začelo graditi oziroma se je začel pripravljati prostor. Že v malo daljšem štadiju gradnje smo videli postavljene temelje bodočega skladišča Hranilnice in posojilnice v Bilčovsu. V oči nam je padlo skladišče, katerega gradi v Bilčovsu nemška zadruga. Ustrašiti se konkurenčne zadruge bi bilo napačno, ker glavni namen zadruge je, da pomaga kmetom. Dve zadruzi bosta kmetom sigurno več pomagali kot ena.

Prav dobro nam je prilegla večerja, katero je pripravila prijazna Miklavževa gostilna, nič manj se v Bilčovsu nismo veselili na počitek — po dolgi poti v vročini nam je kar prijal. Vsa hvala naj gre Ogrisovemu Hanziju, ki je preskrbel prenočišča, in vsem, ki so nas vzeli pod streho.

Dolga pot nas je še čakala, zato smo se drugi dan zbrali že ob 6. uri zjutraj, da smo nadaljevali potovanje preko Škofič, kjer so v lanskem letu začeli s prezidavanjem hranilnične stavbe. Skladišče že služi svojemu namenu, kmalu bo pa tudi prosvetna dvorana gotova. Na poti v

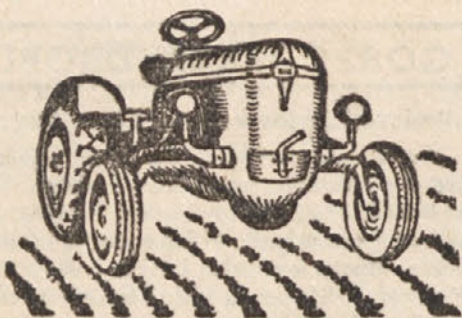
Podravlje se je avto za trenutek ustavil v Lipi, da smo obiskali grob Jake Reichmana.

Z velikim zanimanjem in živahno diskusijo je v Podravljah potekala seja Zveze in Južnokoroške gospodarske zadruge. Tudi pri ogledu gospodarskih prostorov in naprav bodoče kmetijske šole so kazali združniki veliko zanimanje.

Zopet je vladala vročina in sonce je pripekalo še močneje kot prejšnji dan. Prijetno bi se bilo kopati v Vrbskem jezeru, a za to ni bilo časa, ker še nismo bili videli združnih obratov in skladišč v zapadnem delu Slovenske Koroške. Vabila nas je žaga v Drevljah, zadruga v Ziljski Bistrici in na Brnci. Tehnična oprema v Drevljah ni tako popolna kot v Železni Kapli, pač pa je važno, da je postavljen temelj za razmah lesne trgovine v Ziljski dolini.

Skladišča v prezidavi na Brnci so nam nudila sliko o združnem delovanju mlade a hitro se razvijajoče zadruge na Brnci. Lepo je, že skoraj dograjeno, prostorno skladišče v Št. Jakobu. Gradnja tega se je začela pred desetimi meseci. Največ zaslug pri tem pa ima naš poslovodja Peter. Za ogled združnih poslopij v Št. Jakobu ni preostalo več časa in smo se morali zadovoljiti s kratkim pogledom med vožnjo.

Mnenja sem, da je izlet dosegel svoj namen, da so odborniki in uslužbenci Zveze ter odborniki Južnokoroške gospodarske zadruge dobili lepo sliko o stanju in potrebah našega združništva. Mislim, da ni bilo nobenemu žal časa in da je želja vsakega, da se izpolni še druga varianta in napravi izlet v kraje, kjer je združništvo že v višji fazi razvoja, kar bo za napredek našega združništva samo v korist. B. F.

Obvestila NAPREDNIH GOSPODARJEV

Paša in naši dolinski pašniki

Brez dvoma je paša najcenejši in najzdravši način prehrane živine. Že svoj čas v Avstriji delujoči Švicar dr. Schnuppli je dejal, da na oni površini travišča, s katerega s košnjo dobimo krme le za preživljanje treh odraslih goved, zamorejo s pravilno urejeno pašo živeti 4 krave. Ne bom zato razpravljati tu o naši zasilni paši po gozdovih, gmajnah in logih, kajti na teh pašnikih krave samo mleko izgubljajo, ostala živina pa le bolj živetari, mesto da bi pridobivala na teži, če je ne krmimo še posebej v hlevu.

Večina naših kmetovalcev še vedno pase svojo živino po gmajnah. Predstoječa razprava velja za te naše živinorejce le deloma. Namenjena pa je predvsem onim gospodarjem, ki imajo že urejene, na oddelke razdeljene umetne, oskrbovane in tudi redno zagnojene pašnike, kakor n. pr. Oštin na Mačah, Bašte v Grabštanju in še par drugih.

Predvsem naj bi gnali na pašo le prav zgodaj zjutraj in ob nastajajočem večeru, ko je trava še oz. ko je že rosna. Čim se je trava v poznem jutru že docela osušila, naj bi živino dali zopet v hlev in bi jo pustili na pašo šele, ko je sonce v zatonu in postaja trava zopet vlažnejša. Rosna trava je najizdatnejša in najzdravjša, dočim je topla, soparna, od sonca obsevana travna ruša šestkrat naravnost nevarna. Posebno, če je mnogo detelje vmes. In od muh na toplem soncu živina šestkrat tako trpi oz. toliko izgubi kot je sicer z zaužito travo pridobila. Tudi dragocen gnoj nam ob celodnevni paši

oz. pretežni hoji živine po naši paši gre v izgubo.

Če na pašišču ni vode, napajamo kar najvestneje pred izgonom živali in po prihodu v hlev. Na pašo, kjer je bilo več detelj kakor trav, ne puščajmo nikdar teščaj živali, krmimo jih preje vedno v hlevu s suho mrvo, napojimo jih in jih ne pustimo dolgo na enem mestu pašišča pri miru. Od časa do časa jih spodimo zopet dalje. Dosti sem že videl strahu in nevarnosti vsled napenjanja.

Končno je to le posledica premajhne pažnje živini na paši. Če skrbimo za redno hojo in preganjanje, nevarnost napenjanja znatno zmanjšamo. V primeru, da nastaja sum nastajajočega napenjanja, zalijemo živinčetu nekoliko olja v vtaknino in gobec slamnato vrv ali pa kos lesa in ga privežemo za roge

tako, da prisilimo žival k zvečenju. Ta pre-gosta sredstva zanesljivo pomagajo, če jih pravočasno uporabimo in vrhutega niso škodljiva. Če bi napenjanje že močno napredovalo, bi morali pač uporabiti najprej požiralnikov cev in čisto na zadnje šele — trokar.

Sicer pa, če je živina v redu hranjena, če ni tudi preveč gladovala, navadno ni toliko nevarnosti glede napenjanja. Zakaj pa se n. pr. divjačina, prežvekovalci v divjini ne napnejo oz. nadenajo? Ureditev umetnih pašnikov kot najintenzivnejšega načina izrabljanja travne zemlje oz. zemlje sploh, pa bo dandanes spričo stopnjevanja pomanjkanja delovnih moči nujna zahteva časa.

Vernik.

V strnišče z uspehom sejemo še travo

Ta ali oni kmet, ki je v igredno setev travne mešanice zamudil, je v zadnjih tednih vprašal, če je mogoče travne mešanice za umetne travnike sejati tudi v strnišče.

Travne mešanice brez nadaljnega lahko sejemo v strnišče za zgodnjim krompirjem, ozimnim ječmenom, ržjo ali zgodnjo ozimno pšenico. Glavno je, da sejemo v hladnejših legah pred 10., v toplejših pa pred 20. avgustom. Ob zgodnji setvi (še v juliju) priporočajo setev z zaščitnim sadežem, ob poznejši setvi pa brez zaščitnega sadeža.

Pred setvijo pognojimo njivo z 300 do

400 kg tomaževe žindre in 200 do 300 kg kalijeve soli na hektar. Sejemo v plitvo preorano in lepo pobranano strnišče, posevek lahko zbrnemo, v suhih legah tudi rahlo povaljamo. Če dodamo travni mešanici še detelje, potem moramo mešanico sejati čisto brez žita kot zaščitnega sadeža. Jeseni smemo kositi samo v toplih in vlažnih legah. Drugače kosimo le, če posevek prerašča plevel.

Na splošno pravijo, da je za uspeh setve odločilno: dovolj dežja v avgustu in vsaj polovica novembra brez snega.

Manj mleka, ker je krmil lucerno

Morda je tudi kdo od bralcev „Obvestil“ doživel pri krmljenju lucerne, da so krave pričele dajati manj mleka, kot pa če je krmil samo travniško seno. Pred kratkim je o tem tožil neki tirolski kmet, ki je dejal, da so krave mnogo bolj molzle, ko je krmil seno iz umetnih travnikov samo, kakor pa, ko mu je primešal $\frac{1}{3}$ posušene lucerne.

Ing. Hornich mu je na njegovo tožbo odgovoril, da je vzrok padca molznosti pač v tem, da vsebuje lucerna mnogo več beljakovin a manj škrobnih vrednosti kakor zelena krma ali seno iz travnikov. Če dobijo živali večje množine lucerne, pride kmalu do pomanjkanja škrobnih vrednosti, na drugi strani pa se nabere presežek beljakovin. To je

vzrok padcu molznosti. Zato je treba pri krmljenju lucerne (bodisi suho ali zeleno) mešati z enostranskimi škrobnatimi krmili, kakor so to silokoruzi, zelena koruza ali pa pesa. Če dobi krava na dan 25 kg mlade lucerne in 50 kg zelene koruze, lahko brez drugih dodatnih krmil da 15 litrov mleka.

Iz tega sledi, da se je treba tudi enostranskega krmljenja z zeleno koruzo izogibati ter ji dodajati lucerne ali detelje.

Zaključek: Da s krmljenjem lucerne ne bo vsled padca mleka razočaranj, moramo pri zelenem krmljenju lucerne dajati tudi zeleno koruzo, pri suhem krmljenju pa peso ali silirano koruzo.

Popotni zapiski o posledicah mraza pri sadju

(Nadaljevanje)

Na kratko sem se oglasil pri Rutarju, narkar sem jo mahnil k Basermanu, kjer je poročena sestra. Tu sem po dolgo ostal, ker sem zašel tja šele po mesecih. Sorodniki si imamo pač dosti povedati med seboj. Pa tudi dež je prihajal, da se mi ni ljubilo iti naprej. Končno sem se pa vendar spravil. Grede smo si ogledali žita na polju, ki so lepo kazala.

Nagibalo se je že proti večeru. In Proboj leži od žitarske strani tako visoko. S precejšnjo težavo sem prirnil kolo po razmočeni občinski cesti na hrib. Prav po kmečko sem se potil in pot je bila zelo dolga.

Prav vesel sem bil, ko sem prispel k Pekcu. Moj trud je bil pa tu nagrajen. Rajske kotiček: Lep razgled v dolino, na gore in hribe, lepa kajžica in sadje — odkrito povedano — vsaj za polovico prepolno. Če bi jablane ta sad obdržale, ki ga nosijo še sedaj, bi ostale pač le drobne in bi se preveč lomile. Menda so tudi hruške precej polne.

Tov. Škof, p.d. Peček ima res dobro sadno lego in odgovarjajočo zemljo. Je sadjar in dober čebelar s 30 in več panjev Žnidarskičev. Prišla sva na pogovor, kako je ravno pred 20 leti bila rekordna strdna letina kot

obeta biti tudi letos. Leta 1933 je imel namreč 37 kg povprečni pridelek medu na Žnidarskič. S prodajo pa je imel tedaj smolo. Prodajal je precej na Dunaj neki zadrugi, pa mu niso v celoti plačali. Večjo množino je prodal na Tirolsko nekemu trgovcu, kot že prejšnja leta, in tudi ta mu ni plačal. Končno je šel ta trgovec v konkurz in dobil je samo eno tretjino izplačano.

Sadna drevesca je vzgojil Peček večinoma sam. Je napreden sadjar, ki še sedaj rad obiskuje sadjarska predavanja in rad čita sadjarske knjige in sadjarske članke.

Ko se ločiva, jo hitro mahnem proti Temeljnu, svojemu bratrancu. Veliko, lepo kmetijo ima in izvrsten gospodar je.

Vse polno sadja je okoli hiše. Lega in zemlja sta prav dobri. Ko se bližam hiši, opazim, da so češnje dobro obrodile. Proboj je sicer znan, da ima precej češenj, da so pa tudi letos obrodile, tega nisem pričakoval, kajti vas leži samo okoli 550 m nad morsk gladino. Sicer niso bile videti posebno polne, vendar še letos češenj nisem videl po slani.

Iz vsega tega sklepam, da bo še letos po naših krajih vendar nekaj sadja. Marsikje je sadje mogoče šele po slani popolnoma raz-

cvetelo. Nekateri kraji so pred vetrovi zaščiteni in mraz ni bil tako hud. Že obdanost z gozdom je mogoče precej pomagala. V Rožu in Ziljski dolini, ki ležita višje kot Podjuna, najbrže ni bilo tako hudega mraza. Tudi cvetelo je najbrže sadje tam par dni pozneje kot pri nas.

Prav bi bilo, če bi si vsaj naprednejši sadjarji — ker si zapisoval itak ni nobeden — vsaj v kolikor je mogoče, poklicali v spomin začetek cvetenja posameznih plemen, sort in mogoče tudi različnih dreves iste sorte. Posebno važno bi bilo ugotoviti sorte, katere je li ta nastavek cvetja, ki se je popolnoma razvilo šele po slani ali je drevo že pred slano popolnoma cvetelo in je bilo cvetje oziroma nastavek sadu tako odporno, da ga mraz ni uničil. Če bi se več takih podatkov zbralo in poslalo sekretariatu SKZ, bi to gradivo porabili za to, da bi za naprej v večji meri gojili sorte, ki so v cvetju proti mrazu odpornejše ali se ne razcveto naenkrat in se cvetenje vleče delj časa in sorte, ki sploh pozno cvete.

Ta ali oni bo mogoče za naprej razvoj sadnega cvetja opazoval in si zapisal sebi in drugim sadjarjem v korist.

Ing. Marko Polcer.

Kaj bomo delali ...

... na polju

Nadaljujemo še z žetvijo. Zanjemo oves.

Najbolje je žeti oves v voščeni zrelosti, ko je latje in bilka že rumena in ko so gornja kolena že trda. Žrno ima že pravo barvo in pravkar prehaja iz voščene zrelosti v trdo. Žrnje se sicer debeli do konca polne zrelosti, saj vedno še doteka hrana, vendar s košnjo ne smemo odlašati, ker bi se preveč zrnja osulo. Zgodnji oves se osiplje najprej z vrhov latja. Pozne sorte se ne osipljejo tako močno. Semenski oves naj čimbolj dozori, pa čeprav se ga nekoliko obleti. Ko pa gre za navadni oves za krmo, nekoliko zelenih zrn ne škodi, saj ostanejo na slam, ki jo krmimo. Oves za krmo torej lahko žanjemo. Ako je ovseno polje prostrano, bo potrebno pričeti poprej s košnjo, sicer bo oves prezorel in se ga bo mnogo osulo.

Nadaljujemo s setvijo strniščne krme.

V prosu in bėru zatiramo dvokalični plevel z dicopurjem.

Iz nasadov semenskega krompirja odstranjujemo bolne grme z gomolji vred.

V koruznih nasadih vse rastline, ki bolehalo na butavi sneti na kateremkoli delu, pred razcvetom ali pozneje, sproti odstranjujemo. Ako je okužena betev ali metlica iznad najvišjega mesta, ako pa nastopi snet pod storžem, tedaj pa ven z njo! Nekatera okužena mesta izrezujemo. To je mogoče le, dokler je bula še majhna. Ako je bula na stranskih vejah, jih pač odrežimo.

Kosimo ponovno deteljo in lucerno. Najlepše dele posevkov puščamo za seme. Drugoletna in starejša lucernišča se priporoča brnati.

... na travnikih in pašnikih

Na travnikih tu in tam zopet ali pa tudi šele kosimo. Ne kosimo pregloboko v živo, posebno v sedanjih vročini ne.

Umetne, menjalne in boljše stalne pašnike redno oskrbujemo! Kravjake s posebno lopato ali primerno brano razbrskamo in razdelimo. Posebno bobotna, gnojena mesta in preostalo zel, ki jo živina ne mara, pokosimo. Preperel gnoj, kompost in dušično umetno gnojilo je še sedaj na pašnikih prav učinkovito.

Predelitvi boljših pašnikov in pašnih travnikov s pomočjo električnega plota posevčemo vso pažnjo.

... pri živini na planini

S planinsko pašo kolobarimo, ker je to boljše za pašno rušo in boljše za prehrano živali. Stajam najbližje, lepe goljave — štedimo rajše za nazadnje: to je posebno za slučaje neviht.

Skrbimo za krmo za zasilno krmljenje v času neviht in snega, ker drugače trpi mlečnost in uspevanje živine — na planini.

... v sadovnjaku in na vrtu

Bliža se tudi že čas zgodne letine. Sadje zori, nekatero je že obrano. Prav poredko je najti letos pri nas tudi polna drevesa, katera bi bilo vendar primerno podpreti, da posamezne veje ne odkrhnejo. Prtlikavce je dokončno pincirati, porezati poganjke iz divjaka in debla, iztrebiti pregoste poganjke v vrhu in naravnati ter privezati ali podpreti ostale. Jagode je temeljito obrezati na 3 do 4 srčne liste, jih nato okopati in pognojiti. Na trtah (kjer imajo še kaj trte) je privezati mladike, skrajšati zalistnike na en list in nerodovitne poganjke odstraniti; sploh trto razredčiti, da pride zarod do veljave.

Tudi jagodastjo sadje sedaj docela spravimo. Splošno zorijo marelice, zgodne hruške in zgodna jabolka. Važno za vse poletno sadje je, da se to pravočasno in hitro spravi, uporabi ali pa proda.

Sedaj je tudi najboljši čas za razpoznavanje sort, v kateri namen se priporoča povabiti morebiti strokovnjaka — pomologa. Zorijo tudi prve slive in breskve.

Kočuški.

KOLENDAR

Četek, 31. julij: Ignacij
Sobota, 1. avgust: Vezi sv. Petra
Nedelja, 2. avgust: Porciunkula
Ponedeljek, 3. avgust: Najd. St.
Torek, 4. avgust: Dominik
Sreda, 5. avgust: Marija Sn.
Četrtek, 6. avgust: Gosp. sprem.

SPOMINSKI DNEVI

31. 7. 1866 Umrl skladatelj Franc Liszt — 1870 Rojen pisatelj Rado Murnik.
1. 8. 1914 Nemčija napove vojno Rusiji.
3. 8. 1492 Krištof Kolumb je v Palosu nastopil svojo prvo pot v Ameriko — 1843 Rojen na Reki hrvaški skladatelj Ivo Zajc.
4. 8. 1789 Proglasitev človeških pravic v pariški skupščini — 1875 Umrl pisatelj pravljic Andersen — 1890 Umrl v Zagrebu hrvaški pesnik Ivan Mažuranič — 1944 Prva večja akcija Bojeve čete na Svinški planini.
5. 8. 1850 Rojen blizu Diepe v Franciji pisatelj Guy de Maupassant — 1895 Umrl Friedrich Engels, najožji sodelavec Karla Marxa — 1914 Avstro-Ogrska napovedala Rusiji vojno.
6. 8. 1871 Umrl pesnik Miroslav Vilhar — 1905 Umrl slikar Anton Ažbe — 1945 Ameriško letalo je vrгло na japonsko mesto Hirošimo atomsko bombo.

Bistrica v Rožu

Na Mačenski planini se je minul teden primerila nesreča. Carinika Tomaž Hus in Gustav Rausch sta se nahajala na službenem pohodu na Mačenski planini. Na planini v bližini Celovške kočice sta se ustavila in stražila. Bilo je okoli polnoči. Carinik Hus je imel samokres, Rausch pa karabinar. Po nesrečnem naključju je zdrnil Rauschu karabinar, pri čemer se je sprostila varnostna naprava ter se je puška sprožila. Prepaščen je carinik Hus posvetil z žepno svetilko in videl, kako se je Rausch zgrudil. Projektil je prebil žepno svetilko carinika Rauscha, ki jo je nosil na prsih in se zaril v okolično srca v prsa in smrtno ranjen se je zgrudil. Iz bližnje Celovške kočice so prihiteli ljudje, ki so nudili prvo pomoč težko ranjenemu. Rausch je bil še pri zavesti in je mogel na vprašanja še odgovarjati. V svojih izjavah o poteku nesrečnega dogodka je povedal, da carinika Husa na tem tragičnem primeru ne zadeva nobena krivda. Okoli četrte ure zjutraj so prispeli na kraj nesreče zdravniki dr. Jelen in dva orožnika, ki so izvedli prenos ponesrečenega carinika v dolino, toda med transportom je carinik Rausch podlegel zadobljeni rani.

Koženavra

Okoli 2. ure v noči od 12. na 13. julija je pri Maleju pd. Petreju zlezel skozi okno v spalnico v prvem nadstropju neki pri Kropivniku v Borovljah zaposleni begunec iz Jugoslavije. S tem svojim ponočnim obiskom ob nenavadni uri je imel svoje posebne namene in sicer, da bi se na ceneni način okoristil s tujim blagom. In zares je bil že v posesti nekaj denarja in že se je hotel spraviti na varno. Toda, še pravočasno je žena zaslišala sumljiv šum in je takoj poklicala moža. Mož je v trenutku planil pokonci in je še zgrabil nebodigitreba za noge, ko je že lezel skozi okno na plano. Potegnil ga je v sobo, kjer sta se pričela pretepiti. Na pomoč je prišlo žena in posrečilo se je njima, da sta tatu premagala in ga z vrvoj zvezala. Žena je tekla po orožnike, ki so takoj prihiteli in tatu aretirali ter ga spravili za švedske gardine na varno.

„Brjoska“ v Celovcu

„Brjoska“, brezovo drevesce, je označba prvovrstnega ruskega dekliškega plesnega ansambla, ki je v torku minulega tedna pod vodstvom nekdanje balerine moskovske opere, Nadežde Nadeždine, gostoval na dvorišču deželnega dvorca v Celovcu.

Plesna skupina „Brjoska“ je poklonila celovškemu občinstvu, ki je napolnilo obširni prostor pred odrom svoje najbolje in najlepše, ter je bila publika od nastopa do nastopa pestrega in živega sporeda kakor zamaknjena in začarana v drug lepši svet. Ta večer je navzoča publika uživala vrsto blestečih plesnih umetniških utrinkov iz ruske narodne plesne tradicije izpete z brezhibnim gibli in pristnim doživljem.

Ansambl mladih ruskih umetnic nosi svoje ime „Brjoska“ upravičeno, čemur je dal pečat prvi nastop „pomladanski ples“, kjer so plesalke liki svež brezov gozdlič, z zelenimi brezovimi vejicami v rokah, v dolgi vrsti valovale preko desk tih in brezšumno, kakor da se ne bi dotikale tal, temveč drsle na nevidnem traku. Prizor je sličil nežnim drevescam, ki jih veter lahno giblje, se nežno priklanjajo in spet zravnava. Ob prekrasnih barvnih slikovitosti, preciznosti in predanosti posameznim gibom je publika že pri prvem nastopu ostmela, dokler se končno ni sprožil vihar prekipajočega navdušenja.

Dovršeno plesnih nastopov in disciplina izvajanja je bila edinstvena, nobena afektiranost, ampak naraven in pristen odnos do umetnosti. Menjava napetosti in sproščenja, ogromen harmoničen register kretnj v solo ali skupinskih pred-

Po naši zemlji**Blaža Kropivnika zadnja pot**

Na pokopališču v Borovljah so v torek popoldne položili v naročje matere zemlje v Borovljah in okolici in po vsem Rožu uglednega in spoštovanega moža, lesnega trgovca Blaža Kropivnika. Prerano, komaj 54 let star, je legel v grob spet eden izmed tovarišev trpinov iz izseljeniškega taborišča na Hesselbergu. Tudi ta pošteni je moral izpiti grenko kupo preganjanja do dna v dobi, ko se misel pogrezne v nekaj težkega, strahotnega, kar v najhujših sanjah ni mogoče doživeti in bi dvomil, če je bilo mogoče biti to res, ko so volkovi pridrveli preko naših vasi, hijene od vseh strani, gestapo, fašisti in v krvi in solzah ubijali ter preganjali slovensko ljudstvo in rušili naše mirne domove. Pri vsem tem pa so govorili, da prinašajo kulturo!

Kot vedno značajan mož in zavedna narodna korenina tudi na Hesselbergu ni klonil. Z neomajno vero je veroval v zmago pravice in tenko prislusnil vestem, ki so prodirale in našle pot tudi v taborišča, o junaških činih borcev za svobodo, maščevalcev nasilja, partizanov, ki so v sklopu s silami zaveznikov preprečili, da še niso trume naših ljudi odgnali v puščine smrti, da bi našega ljudstva ne bilo več in bi po dolinah, kjer je več kot tisočletja živela naša pesem, kjer so tkale naše žene in dekleta cvetove v platno, kjer se je potil in trudil slovenski človek, slišali samo še laganje pozverinjenih ljudi. In, neneka borba s silnim od nog do glave oboroženim sovražnikom se je končala s pora-

Dole pri Rožeku

Vedeli smo, da je naš vrli kmet in dobri sosed Jakob Ropač, p. d. Majar v Doleh pri Rožeku, že dalje časa bolehal, ker ga je mučila srčna hiba. Bolezen si je nakopal kot vojak v svetovni vojni, ko so tudi njega poklicali, da bi se boril za tuje interese. Toda kljub rahlemu zdravju je vedno marljivo in vestno spolnjeval svoje dolžnosti in še več, odlikovala ga je dejavnost tudi preko svojega poklicnega dela, ki mu ga je nalagala kmetija, kjer je vzorno gospodaril.

Značaj, kot je bil Jakob Ropač, vse svoje življenje zaveden narodnjak, se ni mogel zadovoljiti s tem, da bi delal samo zase in za svojo družino, in je ravnal po načelu, da živeti vrli mož ne sme zase in ne samo, ker veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan. Zato je bilo umevno, da smo ga našli kot predsednika Demokratske fronte v Rožeku, one organizacije koroških Slovencev, ki stoji na braniku pravice, ki nam kot slovenskemu ljudstvu pripadajo. Prav tako je bil predsednik krajevnega organizacije Slovenske kmečke zveze v zavesti, da je organizacija močan činitelj, da se bo mogel slovenski kmet vzdržati na svoji zemlji svoj gošpod.

Tako je Jakob Ropač izpolnjeval svoje življenjske naloge do zadnjega, dokler ni minuli teden, kljub že dolgotrajni bolezni, nepričakovano in prekmalu za vedno zatisnil svoje oči.

Minulo nedeljo smo spoštovanega Jakoba

zom sovražnika in odprla so se vrata taborišč in kacetov in preživeli izkrvavelega naroda so se mogli vrniti.

Vrnil se je s svojo družino tudi naš Blaž Kropivnik. Po težkih mučnih letih se je spet lotil dela v svoji lesni trgovini.

Toda, kakor vedno vse svoje življenje, saj je bil eden najstarejših članov slovenskega pevskega zbora v Borovljah, je tudi po svojem povratku z vso svojo dejavnostjo in predanostjo sodeloval pri našem narodnem, kulturnem in gospodarskem življenju. V interesu našega gospodarskega razvoja in napredka je požrtvovalno deloval kot odbornik v Hranilnici in posojilnici v Borovljah. Odlikovala ga je izredna pridnost in samo s svojo pridnostjo in podjetnostjo se je povzpел iz malega do uglednega lesnega trgovca.

Ob številni udeležbi žalnih gostov, kar je zgovorno povedalo, kako je bil spoštovan in ugleden, je prerano legel v grob spet eden izmed značajnih naših korenin. Zveza slovenskih izseljencev je položila na svežo gomilo venec. V imenu Zveze se je od pokojnega sotrpina Blaža poslovil Lovro Kramar, ki je med drugim dejal, da se odpira vedno več grobov, kamor prerano legajo trpini izseljenci, ki jih je zmučilo prestano trpljenje v pregnanstvu, ki se ni razlikovalo od zapora. Pokojnega Blaža Kropivnika bomo ohranili izseljenci in vsi, ki smo ga poznali, v trajnem in lepem spominu. Preostanijem svojcem izrekamo naše odkrito sožalje!

Ropača spremili ob zelo številni udeležbi žalnih gostov na pokopališču v Rožek z zadnjemu počitku. Pokojni Majar zapušča ženo in dva mladoletna otroka, ki jim izrekamo odkrito sožalje.

Št. Jakob v Rožu

Tako dolgo se je govorilo, da je končno postalo le res: Kristi Šelander iz Bistrice pri Šent Jakobu se je vrnil iz Ljubljane, kjer se je izučil oziroma doštudiral za grafičnega tehnika, kot poročen mož. Poročil se je s sodelavko iz tiskarne Marijo Meglič. Kakor izvemo, je bila poroka dne 27. junija na civilnem uradu ljubljanskega magistrata ter zatem v cerkvi sv. Petra.

Želimo mlademu paru mnogo sreče v zakonskem življenju!

Reka pri Št. Jakobu

V nedeljo, dne 19. julija, popoldne je na vso moč deževalo. Temni oblaki so zakrivali polneto sonce in mnoge prireditve, ki so bile v nešteti krajih v načrtu, so bile pokvarjene. Toda gorko sonce ljubezni je svetilo na Reki v središči štirih mladih ljudi, ki so se ta dan odločili za pomemben življenjski korak.

Kar dve sestri iz naše vasi sta se imenovano nedeljo poročili in vzeli slovo od dekliškega življenja. Šusternovi dve hčerki, Pavla in Lojzka Izop, sta bili srečni nevesti. Pavla je dala svoje srce domačinu v vasi, kmečkemu fantu, Mečičevemu Joziju, Lojzka pa je dala roko svojemu ženinu iz Rožeka.

Obe nevesti sta zavedni Slovenki in je Pavla pogosto igrala na odru šentjakobskega Slovenskega prosvetnega društva, dočim je bila Lojzka zaposlena v Beljaku kot šivilja v bolnišnici, kjer je spoznala tudi svojega ženina.

Po poročnih obredih so se zbrali gostje v gostoljubni gostilni pri Primku, kjer so v lepi slogi in dobrem razpoloženju praznovali ženitovanjsko slavo. Postrežba je bila dobra, godba je zaigrala in stari in mladi so zaplesali.

Poročno slavo je minulo in mlada para sta vstopila v novo življenjsko razdobje, kjer želimo, da bi uživala veliko družinske sreče dolga leta. Nadejamo se in prepričani smo, da bosta obe mladi družini ostali vedno zvesti svojemu slovenskemu ljudstvu po vzorih, ki sta jih sprejeli od svojih staršev in bosta prav tako vzgajali svoj naraščaj v zavedne krepke člane širše narodne družine na Koroškem.

Borovlje

S 1. avgustom je na okrajnem sodišču v Borovljah nameščen za rednega sodnika dr. Hermann Rossmann.

Beljak

Po volilnem zakonu za volitve v občinske odbore v vseh občinah na Koroškem, z izjemo mestne občine Celovec, bodo dne 18. oktobra 1953 volitve mestnega občinskega sveta v Beljaku.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO V CELOVCU**Proslava 60-letnice slovenskega planinsiva**

Se enkrat opozarjamo vse udeležence na proslavi 60-letnice slovenskega planinstva in II. medrepubliškega planinskega tabora v Vratih pod Triglavom, da pridejo točno na zbirna mesta.

Skupina, ki potuje z vlakom, naj se zbere jutri, v soboto, 1. avgusta, najkasneje do 3/16 ure zvečer na kolodvoru v Podrožčici. Vodji te skupine bosta Flori Košat in Pepi Trapp.

Skupina, ki potuje z motornimi vozili preko Korenskega sedla, se zbere v Beljaku pred glavnim kolodvorom, odkoder se skupno odpeljemo jutri, v soboto, 1. avgusta popoldne, točno ob 16. uri.

Potne dokumente za vse bodo imeli pri sebi vodje skupin.

Libuče

Za danes čisto kratko in veselo novico. Naš župan Jožef Osterman, kovaški mojster v Drvešiši vesi, se je poročil s pridno in delavno Lenčko Pratneker. Župan, ki mu je pred nekaj leti prerano umrla prva žena, je s svojo drugo ženo izpolnil težko vrzel, ki je nastala v njegovi hiši. Oba pridna in gospodarsko podjetna, bosta v skupnem prizadevanju lahko zmagovala naloge, ki jih stavi življenje in ki niso vedno lahke. Iskreno čestitamo in želimo veliko sreče na mnoga leta!

Slovenji Plajberk

Naši kraji se zmerom bolj vključujejo v moderni promet. Po naših cestah in potih drdajo avtomobili vseh vrst, od elegantnih osebnih pa do težkih tovornih vozil. Še nedavno smo tod „hipali“ samo z volički in redkimi konji! Naše Rute postajajo svetu lažje dostopne. Prihajajo turisti in letoviščarji, domačini zaslužijo. To je že prav in je za pozdraviti, da so se življenjski pogoji dvignili. Toda nekateri preizkušeni gospodarji gledajo nezaupljivo na ta naugi razvoj, ker z boljšim zaslužkom naraščajo potrebe in gine smisel za štednjo. Naše bogastvo les, ki je hrbenica kmetijskega gospodarstva, gre ven, na gorah pa se vidijo nevarne praznine. Kaj potem, ko bo ta vir izčrpan in tega zaslužka več ne bo?

Pa tudi tuj in nedomači duh in vpliv prodirata v naše gore. Že ime našega kraja pove, da je bil ta kraj od nekaj „slovenji“. Žal pa, da se tudi pri nas najdejo nekateri, ki bi čimprej radi doživeli čase, da bi otroci ne znali več „slovenje“! Sovražijo svoj rodni jezik, ga zaničujejo in si domišljajo, da so s tem kaj več vredni. Ali se jim bo kedaj posvetilo, kako zaostali so in nekulturni? Podžiganje narodnega sovraštva je danes v širnem svetu zastarela in nazadnjaška zadeva. Imamo v svetu še druge, večje skrbi. Res ne bi bilo treba, si še teh nakopati in za lase privleči!

Razne novice

Minulo soboto so v Celovcu neznani tatovi ukradli nič manj kot pet nezaprth koles v skupni vrednosti 2900 šilingov. —

V soboto ponoči so neznani malopridneži na oglu August-Jakschstrasse orientacijsko tablo, ki kaže v smeri Ljubelja, obrnili v smer Vetrinjskega obmestja. Posledica tega pobalinstva je bila, da so neki Italijani, ki ne poznajo krajevnih razmer, peljali v napačno smer. —

Za novega predsednika ženske klinike v bolnišnici v Celovcu je bil izvoljen dr. Tscherne iz Gradca in je bil tudi že nameščen. —

Varnostni organi so po bliskovitem zasledovanju po Celovcu in okolici prišli pri Rožeku nekoga 21-letnega električarja Gerharda Polleya, ki je pri zaslišanju priznal, da je v zadnjih mesecih ukradel v Celovcu 20 avtov, s katerimi je napravil zabavne vožnje, nato pa vozila spet pustil kjer koli v Celovcu. In v soboto ponoči je v Feldkirchnerstrasse spet ukradel nek osebnosti avto. Po dolgem zasledovanju so ga varnostni organi, s katerimi je bil tudi lastnik vozila, dosegli blizu Rožeka. Pri zaslišanju je povedal, da se je z ukradenim avtom peljal s svojo nevesto, kateri je rekel, da si je avto izposodil, najprej v Poreče in se ustavil v baru Werzer, nato pa nadaljeval vožnjo proti Vrbi. V Vrbi pa je zapazil cestno kontrolo in je zaradi tega zavil v smeri proti Rožeku. Ob silni brzini preko 100 km je avto v bližini Rožeka vzdresel ter se zagvoznil prečno preko ceste in obstal. Nato sta Polley in njegova spremljevalka zbežala v Rožek, kjer sta našli varnostne organe. Najprej se je Polley postavil v bran in sicer sta se spoprijela z lastnikom avta, dokler ga niso končno varnostni organi ukrotili. Polley je bil v posesti štirih ključev za štartanje, ki jih je vzel v ukradenih avtih. Polley je tudi navedel, da se je njegova nevesta prvič peljala z njim v ukradenem avtu.

ZA GOSPODINJO IN DOM

Kmečka gospodinja in njen dom

Kakor v mestih, tako najdemo tudi na deželi včasih hiše, ki se odključujejo po snagi in redu. Za vzdrževanje snage in reda ni potrebno bogastvo, temveč samo malo smisla za lepoto, udobnost, zdravje in zadovoljstvo. Ob pogledu na lepo, čisto in prijetno kmečko hišo bo vsak takoj pripomnil: „Tu je pa pridna gospodinja doma!“ Za vse to je namreč res odgovorna kmečka gospodinja. Vse zahteve in pridobitve sodobne civilizacije in higijene veljajo tako za mestno kakor tudi za kmečko gospodinjino. O tem bi sploh ne smelo biti debate. Poglejmo kmetije severnih narodov, kakšen red in višek higijene vladata po kmečkih domovih, seveda pristavi je pa treba, da je tam tudi izobrazba na precejšnji višini. Kmečki sinovi študirajo na univerzah in se po končanih študijah vrnejo na rodno zemljo in s svojim znanjem obogatijo svoj dom.

Priznati je treba, da se je že po prvi, še bolj pa po drugi vojni tudi pri nas na deželi dvignil smisel za primerno hišno kulturo. Pa še vedno ni vse tako, kakor bi moralo biti. Današnja kmečka žena bi se ne smela zadovoljiti, da vleče star voz zaostalosti kar naprej. Zavedati se mora, da od snage v hiši in okoli nje ter telesne snage družine zavisi sreča in blaginja družine in naroda. Da pa ne bo vse njeno prizadevanje slonelo le na njenih ramah, mora v tem smislu vzgojiti tudi vse družinske člane. Z ljubeznivo besedo in z gledom bo marsikaj dosegla. Napredna kmečka žena si lahko marsikaj dober nauk in namig pridobi z nasveti in z gledom drugih. Iztrgati moramo kmečke žene iz brezvoljnosti, v kateri še vedno nekatere životarajo, misleč, da je za kmeta vse dobro in prav.

Prva naloga kmečke gospodinje je, da skrbi za snago v hiši. Odstranimo iz svojih domov vso nepotrebno navlako! Odprimo na stežaj vrata in okna soncu in svetlobi!

Kmečke družine so navadno precej številne, hiše pa imajo dva, tri prostore. Navadno pa spijo vsi člani le v eni sobi. Kar pa je najhuje, da spijo tudi tam, kjer to prav ni potrebno, vsi na enem ležišču. Kmet dobro ve, da ne more v

hlev postaviti več živine, kolikor je prostora za njo. Ali je človek manj vreden od živali? Vsak član naj spi na svojem ležišču. Če ni dovolj postelj, je bolje, da spijo, zlasti otroci na pogradih, širokih klopih, na zapečku, kot pa da se tlačijo s starši ali starimi ljudmi na istem ležišču. V takih sobah, kjer spi več oseb, pa naj bodo okna dan in noč odprta. Otroci rabijo nujno mnogo zraka. Posebno pa dojenčki morajo spat sami. Koliko boleznin in gorja bi bilo manj po vaseh, ko bi se tega zavedali in se tega držali.

Snage bi se evropski narodi morali učiti pri azijskih. Ko se tam zvečer človek vrne z dela, je njegova prva skrb, da se najprej počistimo umije, potem šele stopi v hišo, k jedi in počitku. Pa to se ne dogaja samo po mestih, vsaka kmečka in delavska družina, če je še tako ubožna, ima v hiši nek prostorček, kjer se more vsak član umiti oz. okopati. V tem pogledu bi jih morali posnemati. Pa prav na deželi bi bilo to nujno potrebno, ker se kmečki človek pri svojem delu mnogo bolj umaže kot kdor koli drugi.

Predno gre človek spat se mora umiti! Večerno umivanje je važnejše kot jutranje! Zju-

traj zadostuje poliv hladne vode, da nas osveži, zvečer pa se mora telo osvoboditi vse umazanije, ki se je nabrala pri delu med dnevom.

Posebno pažnjo je treba posvetiti negi zob. Ostanke hrane, ki se nahajajo med zobmi, se v ustih razkrajajo. Bakterije, ki se naselijo na takih mestih, razjedajo polagoma zobe. Po vsaki jedi bi bilo treba usta izplakniti z mlačno vodo, zvečer pa dobro očistiti s ščetko. Za umivanje zob ni potrebno, da imamo zobno pasto ali prašek. Dovolj je mlačna voda in dobra ščetka, ki tudi v kmečki hiši ne sme manjkati. Tudi otroke že navajamo k čiščenju zob!

Precej pogosta napaka podeželskega človeka je, da bolj poredkoma menja perilo, spat pa hoči v istem perilu, kakor ga je nosil med dnevom. To bi ne smelo biti. Stara srnjca, pa če je še tako zakrpana, le da je čista, se bo našla v vsaki hiši, da si jo zvečer delovni človek obleče, ko gre spat. Izredno prijetno vpliva, ko vidimo kmečke fante v preprosti pa čisti srnjci! V poletnem času je najbolj zdravo za kmečke delavce, če izvršujejo delo slečeni do pasu. Zdravilni sončni žarki jim tako krepijo telo, ko se vračajo zvečer domov, naj si pa oblečejo čisto perilo. Na ta način se bo telo mnogo bolj spočilo.

Kuharski recepti

Fižol z mesom

Fižol v stročju otrebimo na obeh straneh in ga prerežemo na polovico. V kozici razbelimo mast, na kateri prepražimo strok česna. Fižol dušimo do mehkega, med dušenjem ga zalivamo z vodo. Medtem ko dušimo fižol pripravimo meso. V kozici zarumenimo sesekljano čebulo in dodamo zmleto meso, ki ga tako dolgo dušimo, da odda sok. Začinimo ga s soljo, poprom in nekolika sladke paprike. V posebno kozico naložimo plast fižola in nato plast mesa in spet ponovimo. Jed prelijimo z mlekom, v katerem smo vžvrkljali jajce in kozico z jedjo postavimo v pečico. Jed serviramo s krompirjem.

Sneženi žličniki

Štiri beljake stepemo v sneg in jim primešamo 10 dkg sladkorja v prahu. Že prej postavimo na ogenj pol litra mleka, ko zavre, zakuhamo v mleku žličnike iz snega. Žličnike poberejo z lopatico, jih zložimo v skledo, mleko pa ohladimo in mu primešamo še toliko presnega masla, da ga imamo $\frac{3}{4}$ litra. Dodamo 12 dkg sladkorja, 4 rumenjake, košček vanilije in žlico bele moke. Kremo stepamo nad soparo tako dolgo, da dobimo precej gosto kremo. Kremo stepamo še na hladnem, da lepo naraste, potem pa jo polijemo čez žličnike. Žličnike dobro ohladimo, zato jih postavimo v skledi v vodo, pred serviranjem pa jih potresemo z rdečimi jagodami.

Poživimo obleke deklic

Obleke iz bombažnih tkanin, ki jih pogosto peremo in nosimo na soncu, hitro obledijo. Toda če je blago še dobro ohranjeno, lahko obleko lepo popravimo.

Iz ostanke pisanega blaga izdelamo v obliki detelje, cvetlice in podobnih okraskov. — Naslijemo jih ob spodnjem robu krila, kot kaže naša slika. Najprej jih moramo pritrditi z buciko nakar jih navdarimo in šele nato prešijemo z drobnim šivom tik ob robu.

Obledelo obleko lahko osvežimo tudi z robom iz pisanega blaga. — Iz istega blaga izdelamo še ovratnik, pas in žepe.

Lesni črv v podu

Lesnega črva v podu lahko sama zatreš. 10 do 15 l vroče vode primešaj 6 do 8 žlic salmijaka ter s to tekočino in s pomočjo ostre krtače in krpe tla dobro izmij. Ko se deske popolnoma posuše, vbrizgaj v špranje 40 % formalina in jih namaži s terpeninom. Za barvanje tla uporabljaj terpeninovo olje. Ker je formalin zdravju škodljiv, čisti tla pri odprtju oknu. Ko z delom končaš, okna hitro zapri, zamaži vse špranje pri vratih in oknih in pusti sobo čez noč zaprto. Okno šele zjutraj odpri in zračni sobo ves dan in vso naslednjo noč.

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Če se dva prepirata, se včasih tretji smeji

Bil je čas vojne in preganjanja. Na nekem posestvu je gospodaril že priletan mož, vdovec, ki je imel sicer že doraslega sina, pa mu vseeno še ni hotel izročiti posestva. Iz jeze je sin šel s trebuhom za kruhom v Ameriko. Malo preveč polnokrven oče nenadoma umre in sosed obvesti sina. Sin se ni mogel takoj vrniti pa se tudi ni hitro odločil, pa je pisal nazaj, naj se posestvo proda ne pod gotovo ceno toda tako, da kupčija šele velja, če se v dveh letih ne vrne. Medtem mora kupec posestvo v redu obdelovati — kar pridobi je njegovo, kar zboljša bo sin plačal. Premožni sosed kupi posestvo, ker pa ne ve, če bo nakup obveljal, ga da za eno leto v najem. V svinjskem hlevu je najemnik moral izvršiti neka popravila in je bilo treba nekaj prekopati. Pri tej priliki zadene kopač na neko ploščevinasto posodo, jo dvigne, in teče z njo ves srečen k županu, češ da je našel zaklad in da se naj ugotovi, da je njegov, ker ga je on našel. Ko odprejo posodo, res najdejo star denar, srebrnike in tudi nekaj zlatnikov, za ubogega delavca, ki je bil blagoslovljen samo z otroci — prav lepa najdba. Toda že priteče najemnik, ki trdi, da je zaklad njegov, ker ima on celo posestvo v najemu, in da je delavec kopal in delal samo v njegovem imenu. Županu se zdi, da ima mogoče najemnik tudi prav in skuša doseči kako poravnavo. Toda delavec ne odstopi, najemnik pa še manj, tako da župan ne ve drugega nasveta, kakor to, da bo vse pri sodnji založil in naj se tožarita in prepirata pred sodnijo. —

Ko pišejo zapisnik, pa jo primaha še kupec posestva in trdi, da je zaklad njegov, ker je bil izkopan in ležal na njegovem posestvu. Sedaj se je prepričal, da je razširil in pol vaščanov se je mešalo v ta prepričanje — eden je pomagal delavcu, drugi zopet najemniku ali posestniku. Ker je bila pri županu tudi gostilna — je tudi žganje in vino pomagalo! — Pri tem ugibanju pa se spomni eden na to, da se menda „šac“ deli — eno tretjino dobi menda država, eno tretjino najditelj in eno tretjino posestnik. To bi bilo jasno in lahko, toda najemnik je še vedno trdil svoje. Pa se zopet nekdo spomni na Amerikanca, ki ja kup še ni odobril. Zopet nova uganka stvar se je vedno bolj zavozlala. Končno je videl župan, da mora vendar le pisati v Ameriko, kako je s prodanim posestvom. Med tem položi vse pri sodnji — toda prepričanje na vasi se nadaljuje? Kdo bo zmagal? Nenadoma se vrne sin iz Amerike, župan mu izroči neko pismo očeta, ki je naročil, naj ga da sinu, ko se vrne. Sin odpre pismo in ga izroči županu, naj ga prečita tudi on. V pismu je bila želja, naj pridne gospodari doma in naj hleve in domačijo pozida s prihranki, ki jih je zaradi vojnih nevarnosti zakopal v svinjaku tam in tam. Denar je bil natančno označen — sin je postal latsnik — posestvo prevzel nazaj — in ubogega delavca obdaroval. Druga dva pa sta se obrisala!

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Ali sme imeti na srcu bolna žena otroke?

Mnenje večine ljudi ter tudi še nekaterih zdravnikov starega kova, da si na srcu bolna žena ne sme privoščiti sreče, da bi postala mati, je sodobna medicina ovrgla. Iz izkustev vidimo, da lahko rodi 80 odstotkov srčno bolnih žena brez škode za svoje zdravje, če so med nosečnostjo pod stalnim nadzorstvom zdravnika ter pravilno negovane. Seveda je treba prepoznati vsak primer posamezno. V glavnem velja pravilo, da se tistim ženam, ki jih pri normalnem načinu življenja njihovo srčno obolenje ne ovira, ni treba bati nosečnosti ter duševnega in telesnega napora, ki ga prinaša materinstvo.

Razpoznava srčnih obolenj se je posebno v zadnjih letih zelo izpopolnila, kar je tudi vzrok, da dandanes lahko rodi več bolnih žena kot nekdanj. Nekoč so enostavno odsvetlovali ženi zanositev, oziroma so prekinili nosečnost, če je zdravnik odkril na srcu kakršen koli šum; danes smo si pa na jasnem, da je mnogo takih šumov brezpomenih ter da po porodu celo povzročijo izginejo. Številni so tudi primeri nevrotičnih srčnih obolenj, katerih težave često napadno tolmačijo kot posledico organskih srčnih napak. Take žene tožijo, da težko dihajo, da se hitro utrudijo ter da imajo bolečine v prsih in rokah. Te srčne nerazume, ki jih lahko povzročijo nosečnost, ne potrebujejo drugega zdravljenja kakor psihiatričnega. Tudi zvišan krvni pritisk je lahko psihično povzročeno. So pa tudi primeri, kjer se med nosečnostjo srčno obolenje znatno izboljša. To je odvisno predvsem od tega, če si mati otroka želi ali ne. Kakor lahko ugodno vpliva veselje in pričakovanju otroka na telesno počutje matere, tako lahko poslabša nezadržljiva nosečnost zdravstveno stanje srčne bolnice. Po ameriških statističnih podatkih umre približno tri in pol odstotka srčno bolnih žena med nosečnostjo, na klinikah pa, kjer sodelujejo specialisti za srčne bolezni s porodničarji, so ta odstotek znižali na 1 odstotek.

Praviloma se more vsaka srčno bolna žena v začetku nosečnosti posvetovati s specialistom ter se strogo ravnati po vseh zdravilnih navodilih. Navodila, po katerih se mora ravnati, so v glavnem zelo enostavna, včasih obstojajo le

v tem, da mora taka žena pogosteje na kontrolo k zdravniku, kot velja za zdravo nosečnico. Vsak zdravnik bo ob potrebi predpisal mirovanje v postelji, čim se bodo pojavili najmanjši znaki akutne oslabelosti srca. V splošnem je priporočljivo, da rodijo na srcu bolne žene že v mlajših letih, kajti po 35. letu so nevarnosti, ki so v zvezi z obolenjem srca vedno večje. Važno je tudi, da se na srcu bolna žena čuva prehlada ter infekcij ter da se stalno nadzira, da ne postane slabokrvna, pa tudi ne predebelja, kar bi povzročilo za srce še večji napor. Največja nevarnost za srčno bolno ni, kot se splo-

Kako ravnamo z utopljenem

Lepo poletno vreme ima mnoge čare in kaj radi gremo ob nedeljah na kopanje, kjer nam čas najhitreje in najlepše mine. Kljub pažnji pa zahteva vsaka kopalna sezona na žalost določeno število žrtev. Če se nam posreči rešiti človeka, ki tone, iz valov, nam mora biti prva skrb, da ga zopet obudimo k življenju, kajti tudi najmanjši delci sekunde so tukaj lahko odločilni.

Zelo redko utone človek zaradi omrtvičenja, krča ali onemoglosti srca ali živčnega sistema. Največkrat je vzrok smrti zadušitev. Ker je človeško telo težje od vode, se v njej potopi. Instinktivno in nehote, v obupnem strahu, začne potapljač delati vse mogoče kretanje z rokami in telesom. Zato pride tudi večkrat na površino.

Usodno pri tem je, da pride voda v pljučne mehurčke, kjer se pomeša s sluzmi in preprečuje dostop zraka. Čeprav pride utopljenec v svojem boju večkrat na površino, mu ta zrak ne koristi mnogo, ker ga ne more vdihniti. Človek brez zraka odnosno kisika ne more živeti delj kot 3 — 4 minute. Zato je utopitev posebno nevarna za življenje. Tembolj moramo torej skrbeti, da pri taki nesreči ne izgubimo glave in ne mudimo po nepotrebnem časa, kadar se nam posreči izvlči človeka iz vode. Nič ni treba slačiti in ugotavljati identitete, nič preiskavati! Vse to je čisto postranska reč. Prvo

šno misli, porod sam, temveč čas med četrtim ter osmim mesecem nosečnosti. V teh mesecih se je treba posebno strogo ravnati po zdravniških navodilih glede diete (neslane jedi ter omejeno uživanje tekočin) kakor tudi prepovedi čustvene in seksualne aktivnosti. Na vprašanja, ki jih na srcu bolne matere najbolj pogosto zastavljajo: „Ali bo moj otrok normalen“ ter „Ali bo moj otrok podedoval srčno napako“ lahko z vso sigurnostjo odgovorimo, da srčno obolenje matere na noben način ne vpliva na normalen razvoj otroka v maternici in ni podedljivo, otrok lahko le pod določenimi pogoji podeduje nagnjenje k nekaterim revmatičnim obolenjem.

in poglavitno delo je — odstraniti vodo, in takoj pričeti z umetnim dihanjem!

Tega ne uporabljamo samo pri utopljenih, ampak tudi pri nesrečah z elektriko, pri zmrznjenju ali požigovancih od strele. Vse to so žrtve zadušitve, bodisi zato, ker so zračne dovodnice zaprte ali pa pljuča omrtvela.

Umetno dihanje lahko izvajamo na več načinov, vendar bomo tu opisali samo dva najvažnejša.

Pri prvem položimo ponesrečenca plosko na zemljo, mu podložimo hrbet, da se prsni koš razširi, sunkoma dvignemo njegove roke stegnjene nad glavo, da se prsa še bolj napno. Potem roke zopet položimo na njegov koš in krepko pritismo nanj, da gre iz njega ves zrak. To moramo ponavljati pri utopljenecu včasih po cele ure, da ga obudimo k življenju, in sicer vsak gib kakih desetkrat na minuto. Najbolje je, če se pri tem ravnamo po lastnem dihanju.

Drugi način je nekoliko manj naporen in ga priporočamo tedaj, kadar je reševalec sam in nima pomočnika, da bi se izmenjala. Tedaj položimo ponesrečenca na trebuh in mu obrnemo glavo na stran, roke pa vzravnamo navzgor. Nato se razkoračimo preko njega v počep in stiskamo z vso našo težo njegov prsni koš od strani v taktu dihanja.

ČEVLJI

Miško Kranjec

Lepa je bila prva jesen, dokler je bilo na drevju še rumeno listje, dokler so pašniki polni krav in topli popoldnevi. Zivel so se. Potlej pa je prišlo prvo večje deževje, ki štirinajst dni ni ponehalo. Nato je sledilo še nekaj lepih dni, a predpoldnevi so bili zaviti v gosto meglo. Pastirji so le poredko gnali na pašo. Kadar je bilo lepo, se je Franc takoj prikazal na vaških travnikih, kjer je pri pastirjih dobil še vedno hrane, ki je zdaj drugod več ni bilo. Kadar pa je deževalo, je bil prisiljen, potikati se od hiše do hiše, kjer so mu otroci skrivaj dajali kruha ali pa so mu ga rezali starejši, kadar so se spomnili.

Franc je vsak dan bolj spoznaval, da postaja zanj vse huje. Spal je še lahko: nekdo je navozil na hlev njegove tete mnogo dišečega sena in tu je našel svoj prostor. Pes se mu je že poleti izgubil: nekoga dne ga ni bilo več in Franc ni nikdar ugotovil, kje je obležal. Edina kokoš, ki je ostala na tetinem dvorišču, je takisto že zdavnaj brez sledu izginila. Vrt so ljudje popolnoma opustošili in s tem so izginili poslednji sledovi po njegovih teti.

Zjutraj je pozno vstajal, boječe pogledal na nebo, če morda ne dežuje, in, ako ni deževalo, se je odpravil na travnike. Če je pa deževalo, tedaj je z grozo obstal na hlevu in mislil, kam bi jo mahnil. Slutil je, da se bo nekoga dne zgodilo nekaj velikega, kar bo njegovo življenje v celoti preusmerilo in kar ne bo prijetno.

To je bilo, ko je zapadel sneg. Tisto jutro se je kakor vselej kasno izmotal iz sena. Na hlevu je občutil, da ni tako mrzlo, kakor je bilo ob jutrih, kadar je padla slana; tega se je razveselil.

Ko pa je obstal na lestvi, mu je srce v grozi zastalo: zemlja je bila pokrita z belo odejo. Svet je bil na prvi pogled lep, a ne vesel. Zakaj Franc Holsedl je bil še vedno bos.

Stal je na lestvi, sloneč na klinih, in spomnil se je lepih čevljev, ki mu jih je teta kupila v minuli zimi, ki so bili tako močni in topli... Le kje so zdaj tisti čevlji? Bržkone so jih ljudje odnesli kakor vse drugo, kar je bilo v hiši. On pa se ni spomnil,

da bi jih vzel. Takrat je bilo toplo in kdo bi bil mislil na zimo.

Premišljal je, dokler ga ni pričelo močno zebsti. Potlej je doumel, da bo treba nekaj ukreniti. Prva misel je bila, da bi se zavlekel nazaj v seno. Tam ga ne bo zeblo. Iz sena pa bo vendar moral, ker bo preveč lačen. Saj je že zdaj močno občutil, da bi bilo dobro nekaj jesti. Stopil je torej z lestve na ilovnato gumno, ki je bilo takisto močno hladno. Ozrl se je na dvorišče: povsod je ležala ta, za oko tako lepa odeja — sneg; tudi na strehi, na plotu, na drevju. Nad vsem pa je viselo megleno nebo, sivo, hladno, neprijazno.

Kam, Franc Holsedl? Konec je lepe, vse poletje trajajoče svobode, konec je lepega, mirnega življenja. Nad hišami letajo črne vrane, vrabci posedajo pod streho in z nezaupanjem gledajo na belo dvorišče. Drugega življenja ni nikjer.

K Falkensteinu, mu je šinilo v glavo! Zakaj prav k Falkensteinu, ni vedel, toda — bilo je vendar čudno, da se je vselej, kadar je bila velika stiska, spomnil tega kilavega Falkensteina, kakor da bi bilo med njima posebne vezi ter bi Falkenstein imel velike dolžnosti do njega. Možak se je zdaj že preselil k topli peči in tam prebira časnik. Če bi mu Franc povedal, da je bos in da zunaj neprijetno zebe, bi mu nemara stari dal čevlje. Kdo naj mu jih sicer da?

Od tod do Falkensteina je bila dolga pot. Ko je Franc z boso nogo preizkusil sneg, je ugotovil, da ni prav nič neprijeten. Čim dalje pa bo stal tu, tem bolj ga bo zeblo. Ako bi se bil takoj spustil v dir, bi bi že zdavnaj tam. Zato ni več premišljeval, temveč jo je ubral po snegu na cesto in dalje proti Falkensteinu.

Ne, do Falkensteina ne bo zdržal bos. Skoraj mrtev se je zrušil v gostilno pri Lejkečici. Tekal je po veliki sobi kakor blazen.

Costilna je bila prijazna, velika, z lepimi slikami na steni, ki jih je Franc videl kakor v megli. Skozi okno je na pol v omedlevici videl ljudi, ki so obuti hodili po snegu in se še malo niso zmenili za sneg. Zanohtalo se mu je in čutil je, da ga bo konec. To niso bile bolečine, kakor če te kdo udari, marveč se je vse telo zvijalo v čudni, nekam sladki, a strahotni onemoglosti. Zahotelo se mu je, da bi tulil ali vsaj jokal, solze so mu prišle v oči, glasu pa le ni stisnil iz sebe.

Bilo je prav, da ni tulil, zakaj v sobo je stopilo dekletce njegovih let, razoglavo in rdeče v obraz. Kakor konoplja beli lasje so ji padali v dveh kitah prek ramen na prsi.

Presenečena je obstala pri durih in gledala, kako je France prav tisti trenutek dirjal v nasprotno smer sobe in jokal. Ko se je obrnil, da bi zdiral po sobi proti njej, je prepaden obstal: pred njim je stala Lejkečeva Mara, ki jo je dobro poznal.

„Kaj pa delaš, Franc?“ je vprašala dekletce. „Nič, Mara, malo tekam“, je dejal in si obrisal oči; bolj zardevati pa tako ni mogel več.

„Čemu pa tekaš po sobi?“ „Noge mi bodo odpadle vsak čas“, je obupno odvrnil.

„Kaj te zebe?“ „Pa kako!“ je dejal in zahotelo se mu je, da bi spet dirjal po sobi.

„Kje pa si bil, da te zebe?“ „Tekel sem po snegu. Hotel sem k Falkensteinu, pa nisem vzdržal. Mislim, da umrem, pa sem stopil k vam, da se malo ogrejem. Zdej je pa še huje.“

„Zakaj nisi obut“, je vprašala, „ko je tak sneg?“ Šele zdaj je Franc obstal. Naposled je po dolgem molku izstisnil iz sebe: „Kako bom obut, ko nimam čevljev.“

„Nimaš čevljev?“ je vprašala. Gledala ga je in zasmihel se ji je. „Čakaj“, je rekla in odšla iz sobe.

Ko je Franc ostal sam, je spet tekal, vendar se mu je zdelo, da prve bolečine ponehujejo, a da namesto njih leze nekaj žgoče zbadajočega v noge, kakor bi stal na žerjavici. Toda žerjavica, v katero si je včasih na paši iz junaštvu upal stopiti, ni bila tako strašna, čeprav so se pozneje po nogi vrgli mehurji.

Mara se je vrnila in v rokah prinesla čevlje. „Če boš mogel nositi?“ je dejala. „Bili so materini, malo veliki so in ženski.“ Zdej je ona zardela. „Drugih ni pri hiši.“ Čevlji so bili res ženski ter so se ob strani zapenjali na gumbe. Visoke pete so bile že dobro skresane in pošvedrane. Franc ni gledal, ali so ženski in če se zapenjajo na gumbe; po vsem, kar je zdaj prestal, so bili dobri kakršni koli, samo da je lahko skrtil noge vanje. „Tudi vnuče sem ti prinesla“, je rekla in mu dala mehke barhantne cunje. Gmotal si je noge s temi cunjami in jih vtaknil v čevlje. Bili so res nekoliko preveliki. Ko jih je zapel, se je v njih počutil vsega srečnega. Hvaležno in prijazno se je ozrl v Marine velike, modre oči. Zardela je in pobesila pogled.

„Hvala ti, Mara!“ je tiho dejal. „Tega ne bom nikdar pozabil. Ali hočeš, da ti kaj prinesem?“

„Ne, Franc, ničesar ni treba nositi.“ „Imam lep nož. Tri rezila ima, sveder za zamaške in konico za nohte.“

„Čemu mi bo nož?“ „Lepo pilo ima, da se nohte čistijo.“

„No, če že hočeš, pa prinesi“, je dejala. „Če hočeš, ti prinesem tudi piščal. Iz bezga je, izvrstna, lepo poje. Saj si slišala, ko sem v jeseni piskal na-njo.“

„Slišala sem“, je dejala, „toda čemu mi bo piščal?“

„Tako —“, je zavlekel in sam ni vedel, kaj naj počne s piščaljo.

„Vse ti bom prinesel in še drugih reči“, je zanosno dejal. „Imam vsega polno, ti niti ne veš, kaj vse imam. Čemu pa bo meni! Nimam kje hraniti. In vedno lahko dobim kaj drugega.“

„Dobro, Franc.“ „Zdej pojdem. Mara, da vaši ne bi videli, da si mi dala čevlje. Lahko bi kaj rekli in te zmerjali.“

„Nič ne bodo rekli“, je odvrnila. „Saj mi je mati velela, naj jih dam, če kdo pride.“ Vendar se mu je zdelo, da ne sme dalje tu ostati. Preden pa je odšel, ga je vprašala: „Ali si lačen?“

„Ne“, je dejal, kar pa je zvenelo kakor da. Odprla je omaro pri steni, kjer so imeli steklenice in kozarce, ter mu dala dve žemlji. „Te pa skrivaj“, je dejala. Stisnil jih je pod suknjič. Ne, zdaj ni več mogel obrirati. Samo pogledal jo je še: njeni beli lasje, spleteni v dve kiti, viseči prek ramena na prsi, so se bleščali, njene ribje oči so jasno žarele; nasmehnila se je. Tedaj je zardel, odprl vrata in stopil ven.

Sneg je postal popolnoma mehak, ko je z bojaznijo vtaknil obuto nogo vanj. Ne, zdaj ni zeblo. Z zadovoljstvom je ogledoval čevlje. Res so bili veliki, da je ostajala za njimi sled kakor za starim človekom, toda kdo bi sodil človeka po sledih. Bil je vesel kakor še nikdar v življenju. Skoraj bi stekel od same radosti, stiskal sneg v kepe ter jih metal kamor koli.

Zdelo se mu je, da gre Mara za njim, z belimi kitama na prsih, in z velikimi očmi.

Ne, tistega, kar ji je obljubil, pa res ne bo pozabil, niti ne bo česa utajil, češ da so mu vzeli, temveč ji bo vse dal. Saj je zaslužila.

VAN CANKAR

Iz moje samotne, grenke mladosti

Iz moje samotne, grenke mladosti, vse polne ponižanja, polne bridkosti, se svetijo tiho tvoje oči; v nelepem življenju sled Neizrekljivega, sredi večne smrti sled Večnoživega, luč neugasljiva sredi večne noči.

Ves še majhen in slab zadel na rame trpljenja križ, pripravljen zame; moje mlade oči so gledale v noč — so gledale, glej, in tam je vstajala, da, tam od izhoda je luč prihajala — že sem te slutil trepetajoč.

Ze so se stresale moje duše peroti, že ti je hitela vesela naproti, prišla si, Bog sam je prišel s teboj; in vse naokoli se luč zavesetila je, čez življenje se moje luč božja razlila je, čez to trnovo pot, ki je delež moj.

Ti si šla — Bog s tabo! — a luč je ostala, sveto hrepenenje, ki si mi ga dala, gori zdaj v meni vse dni in noči, gori zdaj v meni sredi vseh bridkosti in iz moje samotne, grenke mladosti se svetijo tiho tvoje oči.

Zofka Kveder Punčka

Hotela sem dati darilo, majčkeno, skromno darilo otroku svoje gospodinje. Kajti, žal, nimam kaj dosti razdajati.

Tako sem torej šla v mesto. Bilo je zvečer in visoke izložbe so bile polne čudovite svetlobe. Le pri najlepših sem obstajala. Zrla sem skozi debela stekla in pretehtavala vse to razstavljeno razkošje. To moje početje je bilo nekoliko smešno, priznam. V izložbah je bilo polno dragih dragocenih reči, oh, na gore čudovito lepah, kipečih svil, zlahtnih zlatarskih umetnin, valujočih čipk, lesketajočih se dragocenosti, veliko stvari, ki sem jih doslej videla samo po izložbah. Pa sem imela samo štirideset krajcarjev.

Zares, samo štirideset krajcarjev. In hotela sem kupiti darilo, nekaj bleščečega, izrednega. Oblekco, rahlo, ko snežinka, voziček, lahek ko sen, ali nekaj podobnega.

Potem pa se me je lotila utrujenost in moja domišljija je padla iz opojnega sveta čudovitih nemožnosti na stvarna tla štiridesetkrajcarske možnosti.

Krenila sem k skromnejšim trgovinam v mračne, osamljene uličice. Kaj naj kupim?

Kakor da bi bila v vročici. Pred menoj so plešale dragocene igrače in ljubke, zares učinkovite, koristne reči, toda nisem se mogla odločiti.

In vendar sem obstala pred neko izložbo. Majhno, majčkeno, razsvetljeno okno je bilo polno ljubkih, okrašanih punčk. Belih in rožnatih in svetlomodrih, črnookih in plavalasih. In na vsaki punčki je stalo: „Samo štirideset krajcarjev, samo štirideset!“

Vstopila sem. Zdelo se mi je, da se motim, kajti trije stoli so se koj premaknili in nekdo je vprašal z vlnudnim glasom:

„Dama želi? ... Ukazuje? ...“

Skoraj mi je bilo nerodno. Stara, belolasa gospa, ki je še pravkar sedela za šivalnim strojem, je naglo naštevala različne kose, ki so bili naprodaj.

„Perilo, sama ga šivam, kakor vidite. Trpežno delo. Pocenil! Ali šatulje? Čudovite žametaste šatulje! Moj sin ima spretnost in okus.“

Pokazala je z roko na približno petnajstletnega fanta, ki je stal bled in plašen pred svojimi pestrimi žametastimi in plišastimi obtanke.

„Hvala, samo eno punčko“, sem odgovorila.

„Tako, eno punčko? Mici, daj sem!“ Zvenelo je napol razočarano, toda deklica mi je uslužno ponudila zaščeljeno punčko in opazila sem, da je bila sama zaposlena z opremo punčk.

„Če bi o priliki spet kaj potrebovali, bi se vam najvdaneje priporočala. Trpežno in poceni! Zlasti perilo!“ je hvalila gospa in skoraj osramočena sem odšla s svojo punčko.

Pri odhodu sem še opazila dečka, ki je počasi in premišljeno pisal na košček papirja: „Samo štirideset krajcarjev!“

In mala, skromna izložba je ostala za menoj. Reveži, gotovo spet čakajo v tesnobi in skrbeh na kupce, na dobre kupce ...

Josip Ribičič

Jecljavček

V razred je stopil nov učenec. Vsi pogledi so se zapičili vanj, kot da hočejo pretehtati, koliko je vreden: Ali ne bo tožljiv? Ali se ne bo cemeril pri pretepu? Pozna se mu, da je iz mesta; taki razvajenčki niso za med kmete.

Tudi pogled novega učenca je nemirno potipal po obrazih v klopih. Nato se je novinec plašno nasmehnil in sedel na prazni prostor v zadnji klopi. Ta klop je bila last Kovačevega Mihe, pretepača in zbadljivca. Te klopi se je doslej vsakdo izogibal. Pa pride tako mestno ničič in sede, meni nič tebi nič — h Kovačevemu.

Še Kovačevemu se čudno zdi. V prvem hipu se ne znajde od začudenja. Nato pa počasi okrene glavo, pogleda po tovariših in pomežikne. Pritajen smeh gre preko razreda.

Tedaj stopi učitelj. Pove, da so dobili učenca iz mesta.

„Sedaj nam bo povedal, kako naj ga kliče-mo!“ še de učitelj in pomigne novemu učencu.

Učenec vstane in prestrašeno pogleda učitelja. Njegovo drobno telo je postalo še drobnejše, njegovo blede lice še bolj prozorno. Roke mu trepečejo in tiha prošnja sije iz oči.

Učitelj se začudi in ponovi: „No, kako se pišeš?“

Drobno učencevo telesce še bolj zatrepče, žile na vratu se napno in brada se mu sunkoma stresa, ko zajecelja:

„Pppppeter — — — —“

Dalje ni mogel. Kovačev gromki smeh zabučil s tako silo po razredu, da odmeva od sten. Kakor plaz mu slede ostali učenci. Štirideset grl daje duška svojemu zasmehu.

Tedaj se je zgodilo: Peter zakrili z rokami, zarjove kakor ranjena žival in zbeži iz sobe.

Kot bi odrezal je zavladala v razredu tišina. In nekaj mrzlega se je priplazilo v sobo in leglo na mlada srca.

Kovačeve oči so se srečale z učiteljevimi. „Saj nisem mislil tako hudo!“ so govorile.

„Kovačev“, je učiteljev glas prekinil molk, „stopi za njim in popravi, kar si zagrešil!“

Tiho kakor senca se je Kovačev izmuznil iz sobe.

V sobi je ostala tišina. Učenci so gledali na šipe, kamor so padale snežinki.

Kovačevega dolgo ni bilo nazaj. Ko se je vrnil, je že zdavnaj odzvonilo. Vstopil je ves moker in zasopel ter povedal: Petra je bil našel v gozdu za vasjo. Čepel je ob deblu, se tresel od mraza in venomer ponavljal: „Umr! bi rad, umr! bi rad!“ Na rokah ga je Kovačev moral odnesti domov. Tam leži sedaj v postelji. Najbrž bo obolel.

Šele čez teden dni je Peter spet stopil v razred. Še bolj je bil shujšan in obraz mu je bil voščeno bled. Ko je šel učitelj mimo njega, ga je rahlo pobožal.

Učenci so odprli knjige in se kosali v branju. Sredi ure dvigne učitelj glavo in vpraša: „No, Peter, ali bi ti poizkusil?“

Petra zalije rdečica, prikima z glavo in vstane. Spet se mu nabreknejo žile na vratu in spet jeclja, ko začne brati. Po prvem stavku preneha za hip in si obriše pot s čela. Pogleda v desno in levo po učencih. Ali nihče se ne gane, vse gleda v knjigo, kot da ne sliši. Le Kovačev ne gleda v knjigo. Pod klopjo stiska pesti in izpod obrvi mu šviga pogled po razredu.

In glej čudo: Na Petrovem vratu splahnejo žile, pogled se mu umiri in jecljenje polagoma izginja. Pri zadnjem ostavku že bere jasno in glasno. Kakor vrisk mu je glas.

„No vidiš!“ pravi učitelj.

Kovačev pa se udari obema rokama po kolenu in se zasmije: „Hahaha!“ Ali v tem smehu ni zlobe, veselje je in radost nad Petrovo zmago.

Učenci si oddahnejo, kakor da so se oprstili li težkega greha.

Naročilnica za knjige

Pošljite mi, prosim, po povzetju naslednjo knjigo (naslednje knjige):

- izvodov Sienkiewicz: V puščavi in goščavi, ppl., 410 str. šil. 35.—
- „ Cook: Potovanje okrog sveta, pl., 383 str. šil. 35.50
- „ Cosič: Daleč je sonce, ppl., 403 str. šil. 29.50
- „ Homer: Ilijada, pl., 486 str. šil. 35.—
- „ Priestley: Dobri tovariši, pl. usnj., 815 str. šil. 50.—

(Knjigo, ki jo želite, podčrtajte!)

(podpis)

Knjige so vezane v platno (pl.), polplatno (ppl.) ali pa so broširane (br.)

Prameter in prakilogram

hranijo v jekleni omari francoskega gradiča Breteuil

Osem sto milijonov civiliziranih ljudi meri blago, ceste, polja, kanale itd. z metrom, tehta kruh, sočivje in vse drugo na kilograme in kupuje tekočine na litre. Mar pa to ni samo po sebi umevno? Mar so na svetu še druge mere? Pomislimo samo na Veliko Britanijo in ZDA, pa se bomo takoj prepričali, da meter in liter nista edini zakonito priznani meri. Anglosaški svet se ni priključil k tako imenovanemu metriskemu sistemu, kakor pravimo na desetinskem sistemu zgrajenim meram: metru, litru in kilogramu.

Štiridesetmilijonski del obsega naše zemlje je meter. Leta 1779 so ugotovili to enoto na podlagi zamotanega merjenja zemeljskega obsega. Pariški arhivi, ki vse podrobnosti natanko opisujejo, imajo letnico 1780. Pozneje pa so dobili natančnejše instrumente in z njimi ugotovili, da meter ni natanko štiridesetmilijonski del zemeljskega obsega. Če hočemo natanko povedati, kako dolg je meter, se moramo ravnati po valovni dolžini svetlobe. Če primešamo plamenu določeno kovino, nastane v njegovem spektru, kjer se svetloba skozi prizmo razdeli na posamezne svetlobne žarke, barvna črta, ki ostane zmeraj. Če napravimo v spektru s kadmiem rdečo črto, moramo vzeti valovno dolžino iz te črte prihajajoče svetlobe 1.533.154.03 x in dobimo meter do tisočinke milimetra natanko.

To je dokaj zamotano. Toda v resnici nam metra ni treba preverjati prav po tej poti. Kdor svojemu metru ne zaupa, lahko gre v merilni urad, kjer mu ga natanko preverijo. Če pa tudi s tem ni zadovoljen, se mora pač napotiti v Pariz v Mednarodni urad. Ta urad uživa celo eks-teritorialne pravice, kakor diplomatska zastopstva. Njegovi uradni prostori so mednarodna tla in v njegovih kletih, 50 m pod lepim parkom St. Louis v zahodnem delu Pariza, so shranjene dragocene praenote našega metra in kilograma.

Leta 1875 so se zbrali zastopniki 18 držav, ki so se bile že priključile metriskemu sistemu. Sklenili so ustanoviti institut, ki naj bi bil pristojen za vsa vprašanja mednarodne mere in teže in ki naj bi hranil pramere. Od takrat se je priključilo metriskemu sistemu še 12 držav, med njimi Kitajska, Japonska, južnoameriške države in malone vse evropske države. Da bi olajšali

preverjanje mere in teže, so napravili 40 natančnih posnetkov prametra in prakilograma in jih shranili v glavnih mestih temu sistemu priključenih držav.

Prave praenote pa so shranjene v jekleni omari v kleti slikovitega gradiča Breteuil. To je bil prvotno poletni sedež francoskih kraljev. V njem se je zelo rada mudila nesrečna Marija Antoinetta z otroki. Dohod je zavarovan s celo vrsto okovanih in tudi železnih vrat. Omara z dragocenim prametrom in prakilogramom ima

8 cm debele jeklene stene. Tu leži v rdečem žametnem tulcu meter, palica iz platina in iridija, pod tremi steklenimi pokrovi pa iz neke kovine narejen prakilogram. Malo ljudi je videlo te znanstvene dragocenosti, kajti dostop do njih je strogo prepovedan. Upravnik instituta ne more delati izjem tudi če bi hotel, ker ima izmed treh samo en ključ. Potrebni pa so trije ključi, če hoče oklopna vrata odpreti. Ostala dva ključa sta spravljena v francoskem državnem arhivu in pri ravnatelju urada.

Stroj, ki piše po nareku

Abeceda, ki so jo iznašli Feničani pred 3000 leti, ne ustreza več zahtevam hitrega zapisovanja misli in besed. Stenografija s težavo skuša omiliti to počasnost, a tudi ne doseže popolnega uspeha. Izpolnitvi te zahteve se je zelo približal švicarski inženir Dreyfus-Graf z izumom „sonografa“, ki neposredno zapisuje besede, izgovorjene z običajno hitrostjo.

Nad petdesetletno proučevanje je pokazalo, da je mogoče vse jezike sveta razstaviti v vrsto kakih 60 fonetičnih znakov, ki so neodvisni drug od drugega. Človek izgovori v normalnem govoru povprečno 12 „fonemov“ (različnih glasov) na sekundo, tega pa človeška roka v istem času ne more zapisati. Dreyfusov aparat sprejema foneme na mikrofoni in jih po ojačitvi spremeni v električne sunke, nato pa po nekaj spremembah nastalega toka sproži pisalo, ki besede zapiše v fonetični obliki, to se pravi v posebnih glasovnih znakih in ne v običajnih črkah. Glavna težava je pri tem medsebojna ločitev besed. Po dolgotrajnem proučevanju je prišel do zaključka, da vsak glas nima enake moči na začetku, v sredini in na koncu besede. Zato je preuredil napravo in uspel tudi v tem. Izumitelj pravi, da bo v kratkem izpopolnil aparat še s „tiposonografom“, ki bo ongočil zapisovanje v mikrofoni izgovorjenih besed in celega govora tudi v pravopisni obliki.

Kopalne obleke v Španiji

Fašistična Španija hoče svetu dokazati, da zelo skrbi za javno moralno. Pristojne oblasti so prepovedale nositi kratke kopalne hlače, tako imenovane minimalke, in odredile, da morajo vsi kopalci in kopalke brezpogojno nositi popolnoma zapete obleke v slogu kopalnih oblek, kakršne so nosili ljudje v začetku našega stoletja. Celotne kopalne obleke morajo zakrivati prsi in hrbet. Kopalne obleke smejo nositi ljud-

Prvi transport oprave z letalom

Minulo sredo so izvedli prvi transport oprave z letalom iz Celovca in sicer v Amsterdam. Neke Celovčanka je poročila nekega Holandca in je hotela na najhitrejši način spraviti svojo opravo v Amsterdam, kamor se je preselila. Spedijska tvrdka Dietrich je prevzela opravo na letališče v Trnji vasi, kjer so jo naložili na letalo. Proti večeru se je letalo dvignilo s prvim transportom oprave iz Koroške.

PIVOVARNA SCHLEPPE

od leta 1607

CELOVEC — PODGORA

Klagenfurt — Unterbergen

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.20 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 9.05 Zelje poslušalcev — 10.15 in 15.00 Solska oddaja — 11.45 Za podelsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 17.10 Popoldanski koncert.

Poročila dnevno ob: 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 20.00 in 22.00.

Sobota, 1. avgust

8.35 Za našega malega poslušalca — 14.30 Želi si kaj — 16.15 Filmski magazin — 17.45 Vedra oddaja — 18.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 20.20 Kriminalna uganka — 21.20 Mednarodni šlagerespres.

Nedelja, 2. avgust

7.15 Sonce čez hribeček gre, pesmi v nebo done... — 8.20 Zabavna oddaja — 10.00 Maša — 12.45 Kulturno zrcalo tedna — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 20.15 Športna poročila — 20.20 Glasbene visticke.

Ponedeljek, 3. avgust

11.00 Veder dopoldne — 14.30 Slovenska poročila in objave. Teden in mi. Mojstri besede: J. W. Goethe — 20.15 Specielno za Vas! — 20.45 Literatura v ponedeljek.

Torek, 4. avgust

11.00 Vesele melodije — 14.30 Slovenska poročila in objave. Zdravniški vedež. 15 minut s fanti na vasi — 15.30 Za ženo in družino — 18.30 Pri klavirju Bojan Adamič — 18.45 Kmečka oddaja — 20.15 Ruski humor.

Sreda, 5. avgust

10.45 Iz šenskega sveta — 11.00 Ruski humor — 14.30 Slovenska poročila in objave. Za ženo in dom — 16.30 Knjižni kotiček — 20.15 Igra godba na pihala.

Četrtek, 6. avgust

10.45 Nasvet v življenjskih vprašanjih — 11.00 Avstrijski nosilci Nobelove nagrade — 14.30 Slovenska poročila in objave. „Sijaj, sijaj soncece...“ — 15.00 Iz novih knjig — 18.30 Koncertna ura — 20.15 Igra plesni orkester Wilhelm Dumka.

Petek, 6. avgust

10.45 Za dom — 11.00 Vesel dopoldan — 14.30 Slovenska poročila in objave. Poje Muharjev sekret — 18.40 Športna poročila.

RADIO LJUBLJANA

Dnevno oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Dobro jutro dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska.

Poročila dnevno ob: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 22.00 — 19.00 Radijski dnevnik.

Sobota, 1. avgust

13.00 Kulturni pregled — 13.10 Pester opoldanski spored — 15.10 Zabavna glasba — 18.00 Skladbe

ANEKDOTA

Prvi Chaplin

V nekem newyorškem klubu se je mladi gizdalin bahal z domisleki na tuj račun. V kotu je opazil mirno sedečega moža, v katerem pa ni spoznal Charlie Chaplina.

„Kaj pa ste po poklicu?“ ga je vprašal gizdalin.

„Filmski igravec.“

„Hm, veseli me in želim, da bi postali drugi Charlie Chaplin.“

„Hvala“, je odgovoril Chaplin, „toda jaz ne želim postati drugi Chaplin, ker sem že prvi.“

Slavnostne igre v Solnogradu so se pričele

V ponedeljek so se pričele v Solnogradu letošnje slavnostne igre. Na mostu Salzach polajajo rdeče-belo-rdeče zastave in pred železnimi vratni prostorov za slavnostne igre zastave številnih držav.

V sijajno okrašeni Carabinieri-dvorani je imel zvezni prezident Körner otvoritveni govor, kjer je med drugim dejal: „Skupno veselje ob umetnosti je tudi letos privabilo obiskovalce od blizu in daleč, iz mnogih dežel in iz vseh kontinentov. Avstrijski in predvsem dunajski umetniki bodo dali najboljše iz sebe v čast svoji domovini kot deželi umetnosti. Gostje v Solnogradu morajo imeti med svojim bivanjem v tem lepem mestu občutek vzdušja miru, v katerem edino more umetnost živeti in uspevati.“

Po nagovoru zveznega prezidenta in solnograškega deželnega glavarja je zaigral Mozartov orkester g-dur simfonijo od Haydna.

Iskanje nafte z letali

V Ameriki so strokovnjaki po tri leta trajajočih raziskavanjih ugotovili, da je iskanje nafte z letali trikrat učinkovitejše kakor vrtnanje. Švedski inženir Hans Lundberger je sestavil nov raziskovalni sistem, sloneč na teoriji, da so zemeljske plasti, v katerih se nahaja nafta, manj radioaktivne od drugih, ker nafta preprečuje razkrajanje raznih zemeljskih soli. Po istem sistemu registrirajo izžarevanje žarkov gama s posebnimi v letalo vdelanimi aparati in ugotove, kje in kako globoko v zemlji je nafta.

V ZDA so na novi način iskali nafto na področju 250.000 kvadratnih kilometrov. Približno na polovici mest, kjer je Lundberger trdil, da je v zemlji nafta, so jo res našli.

Največja mesta v Nemčiji

V Zapadni Nemčiji šteje 8 mest nad 500.000 prebivalcev. Na prvem mestu je Hamburg z 1.867.190 prebivalci, nato sledi München z 880.392 prebivalci, Köln z 645.819, Essen z 637.856, Frankfurt z 581.593, Düsseldorf z 563.718, Dortmund 554.499 in Stuttgart z 539.257 prebivalci.

za naše male — 18.40 „Naši pevski ansambli pojo“ — 20.00 Pisan sobotni večer.

Nedelja, 2. avgust

8.15 Od melodije do melodije — 9.00 Literarnoglasbena oddaja — 11.00 Od pravljice do pravljice — 12.00 Oddaja za beneške Slovence — 12.15 Slovenske narodne pesmi — 13.00 Za naše kmetovalce — 13.10 Zeleli ste — poslušajte! — 15.45 Radijska igra — 16.30 Promenadni koncert — 18.30 Radijska reportaža: s poti po Dalmaciji — 20.00 Opera.

Ponedeljek, 3. avgust

13.00 Lepe melodije — 13.40 Pester spored slovenskih narodnih pesmi — 18.30 Okno v svet — 20.00 Večerni simfonični koncert.

Torek, 4. avgust

12.00 Spored slovenskih narodnih in umetnih pesmi — 13.00 Kulturni drobiž — 18.30 Športni tednik — 20.00 Z veselo pesmijo doma in po svetu — 21.00 Radijska univerza.

Sreda, 5. avgust

13.00 Z obiskov pri pionirjih — 13.50 Kulturni pregled — 15.10 Zabavna glasba — 18.00 Znane melodije iz baletov — 20.00 Veliki in mali zabavni orkestri igrajo — 20.30 Radijska igra.

Četrtek, 6. avgust

13.00 Oddaja za žene — 14.40 Valčke in polke igrajo veliki orkestri — 18.00 Pester spored slovenskih narodnih pesmi — 18.30 Iz bojev naših narodov — 20.00 Operetne melodije — 20.30 Domače aktualnosti.

Petek, 6. avgust

13.00 Urednikova beležnica, pionirska pošta in glasba za pionirje — 13.30 Domači napevi slovenske zemlje, vesele, poskočne za urne pete... — 18.20 Zdravstveni nasveti — 20.00 Kaj pripoveduje poletna noč...

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec, Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16—24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2. Postschloßbach 17.

Odpošiljatelj: _____
(Ime)

(Točen naslov)

Drucksache _____
Bücherzettel _____
zenska
30g

„NAŠA KNJIGA“

vam nudi romane vseh najbolj znanih svetovnih pisateljev, kot so: Dickens, Balzac, Tolstoj, Sienkiewicz, Gorki, Maupassant, Flaubert, Hemingway itd. Knjige so lepo vezane in po zmer-
nih cenah.

„Naša knjiga“

CELOVEC - KLagenfurt

Gasometergasse 10